

HAUSJÄRVI

TALOUSARVIO 2026

TALOUSSUUNNITELMA 2026–2028

SISÄLLYSLUETTELO

1. JOHDANTO.....	1
2. KUNTASTRATEGIA	2
2.1. KUNNANHALLITUKSEN SITOVAT STRATEGISET VUOSITAVOITTEET 2026-2030.....	3
3. YLEISPERUSTELUT	4
3.1. KUNTATALOUDEN KEHITTYMINEN OSANA KANSANTALOUTTA	4
3.1.1. VALTION TOIMENPITEET	4
3.1.2. VEROTULOJEN JA VALTIONOSUUKSIEN VAIKUTUS KUNTATALOUTEEN	5
3.1.3. KUNTIEN TULOT, MENOT JA LAINAKANTA.....	6
3.2. KUNNAN TALOUSARVION LÄHTÖKOHDAT	7
3.2.1. VÄESTÖMUUTOKSET	7
3.2.2. TYÖPAIKAT JA TYÖLLISYYS	8
3.2.3. TALOUSARVIO JA TALOUSARVION TASAPAINO.....	9
3.3. HENKILÖSTÖ.....	11
3.3.1. HENKILÖSTÖMÄÄRÄ.....	11
3.3.2. HENKILÖSTÖEDUT	12
3.3.3. HENKILÖSTÖKULUT.....	12
4. TALOUSARVION JA -SUUNNITELMAN RAKENNE JA SITOVUUS SEKÄ TILIVELVOLLISET	14
4.1.1. TILIVELVOLLISET VUONNA 2026	15
5. TULOSLASKELMA.....	16
5.1. YLEISPERUSTELUT	16
5.2. TULOSLASKELMA JA TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT.....	17
5.3. TOIMINTATULOT JA -MENOT SEKÄ TOIMINTAKATE	18
5.3.1. YLEISTÄ	18
5.3.2. TE-UUDISTUS.....	18
5.3.3. ASUNTOJEN, MUIDEN RAKENNUSTEN JA MAA- JA VESIALUEIDEN VUOKRAT	18
5.3.4. LEASINGRAHOITUS	19
5.3.5. HAUSJÄRVEN MONITOIMIIHALLI	21
5.3.6. VYÖRYTYSERÄT JA SISÄISET ERÄT	21
5.3.7. SUUNNITELMAVUOSIEN TOIMINTAMENOT JA -TULOT.....	21
5.4. VEROTULOT JA VALTIONOSUUDET	22
5.4.1. VEROTULOT.....	22
5.4.2. VALTIONOSUUDET	22
5.4.3. KOTIKUNTAKORVAUKSET	23
6. RAHOITUSOSA.....	24
6.1. RAHOITUSLASKELMA	24
6.2. LAINAKANTA JA SEN MUUTOKSET	25
6.3. INVESTOINTIMENOT	25
7. KÄYTTÖTALOUSOSA	27
7.1. VALTUUSTON HYVÄKSYMÄT MÄÄRÄRAHAT JA TULOARVIOT TOIMIALOITTAIN	27
7.2. KUNNANVALTUUSTO.....	29
7.3. KESKUSVAALILAUTAKUNTA.....	30
7.4. TARKASTUSLAUTAKUNTA.....	31
7.5. KUNNANHALLITUS	32
7.6. TALOUS- JA HALLINTOPALVELUT -PALVELUKESKUS	33
7.6.1. TOIMIELIN YHTEENSÄ	33

7.6.2. KESKITETTY HENKILÖSTÖHALLINTO	34
7.6.3. HALLINTO- JA TALOUSPALVELUT	35
7.6.4. RUOKA- JA SIIVOUSPALVELUT	36
7.7. ELINVOIMAPALVELUT -PALVELUKESKUS	37
7.7.1. TOIMIELIN YHTEENSÄ	37
7.7.2. ELINKEINOJEN KEHITTÄMINEN	38
7.7.3. YMPÄRISTÖ- JA ELINVOIMALAUTAKUNTA	39
7.8. SIVISTYS- JA HYVINVOINTILAUTAKUNTA	41
7.8.1. TOIMIELIN YHTEENSÄ	41
7.8.2. SIVISTYKSEN HALLINTOPALVELUT	43
7.8.3. VARHAISKASVATUS	44
7.8.4. PERUSKOULUT	45
7.8.5. TOISEN ASTEEN KOULUTUS	46
7.8.6. HYVINVOINTIPALVELUT	47
7.8.7. KIRJASTOTOIMI	48
7.8.8. KANSALAIPOISTO	49
7.9. TEKNINEN LAUTAKUNTA	50
7.9.1. TOIMIELIN YHTEENSÄ	50
7.9.2. TEKNISET HALLINTOPALVELUT	51
7.9.3. YHDYSKUNTATEKNISET PALVELUT	52
7.9.4. TILAPALVELU	53
7.9.5. VESIHUOLTOLAITOS	54
8. INVESTOINTISUUNNITELMA 2026–2028	55
9. TÄYTÄNTÖÖNPANO JA SEURANTA	61
10. LIITTEET	62
10.1. HAUSJÄRVEN KUNNAN HALLINTO-ORGANISAATIO VUONNA 2026	62
10.2. TUNNUSLUKUJEN MÄÄRITELMIÄ	63
10.3. KUNNANHALLITUKSEN SITOVAT STRATEGISET VUOSITAVOITTEET 2026-2030	65

1. JOHDANTO

Kuntalain 110 §:ssä on säädökset kunnan talousarviosta ja -suunnitelmasta:

”Valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen.

Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä. Talousarviossa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa.

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota.”

Talousarvioon tehtävistä muutoksista päättää valtuusto (hallintosääntö 135§).

Hausjärven kunnan taloussuunnitelma on tehty kolmeksi vuodeksi, joista ensimmäinen on talousarviovuosi.

Talousarviota ja -suunnitelmaa on käsitelty toimielimissä kevään ja syksyn kuluessa. Johtoryhmä aloitti talousarviovalmistelun toukokuussa. Valtuusto piti talousarvioseminaarin toukokuussa ja kunnanhallitus antoi toimialoille valmisteluohjeet ja talousarvioraamin kesäkuussa. Lautakunnat ovat käsitelleet talousarviota eri valmisteluvaiheissa. Toimielinten talousarviovalmistelu keskityi aiempien vuosien tapaan elo-syyskuuhun, jonka jälkeen lautakunnat käsittelivät talousarvioesityksiä syys-lokakuussa. Kunnanjohtajan esitys muodostettiin lautakuntien esityksien perusteella. Kunnanhallitus ja kunnanvaltuusto ovat käsitelleet strategisia tavoitteita kokouksissaan syksyn aikana. Kunnanjohtajan talousarvioesitystä käsiteltiin lokakuun valtuustoseminaarissa. Kunnanhallitus käsitteli alustavaa talousarviota 27.10.2025 kokouksessaan. Kunnanvaltuusto teki päätöksen vuoden 2025 veroprosenteista kokouksessaan 3.11.2025. Talousarvion ja -suunnitelman osalta lopulliset päätökset tehdään kunnanhallituksessa 17.11.2025 ja kunnanvaltuustossa 24.11.2025.

2. KUNTASTRATEGIA

Kuntastrategia perustuu Kuntalain 37 §:n mukaisesti arvioon kunnan nykytilanteesta sekä tulevista toimintaympäristön muutoksista ja niiden vaikutuksista kunnan tehtävien hoitamiseen.

Hausjärvi on maakunnallisesti varteenotettava vaihtoehto yritys- ja asuinpaikkana. Monipuolinen tonttitarjonta ja neljä elinvoimaista taajamaa mahdollistavat luonnonläheisen ja turvallisen asumisen edellytykset. Hyvä saavutettavuus luo erinomaiset edellytykset työllistymiselle ja yrittämiselle.

Tämän kuntastrategian keskiössä on kunnan perustehtävien hoitaminen ja palvelujen tuottaminen. Toiminta-ajatuksemme nojaa kunnan vahvuuksiin kehittyvänä asuinpaikkana. Hausjärven kunta tarjoaa luonnonläheistä, kylämäistä ja turvallista asumista monipuolisten kulkuyhteyksien ja riittävien lähipalveluiden äärellä. Haluamme painottaa jokaisen kuntalaisen osallistumista ja aktiivisuutta oman tulevaisuutensa rakentamisessa. Hausjärvi on hyvä paikka asua ja tehdä töitä.

Visiomme on olla ihmisläheinen ja palveluvoimainen kunta. Tämä edellyttää kunnan virkamiesjohtolta ja kuntapäätäjiltä sekä osallistuvaa vuoropuhelua kuntalaisten kanssa päätöksenteon valmistelussa ja toimeenpanossa. Palveluvoimaisuuden takaavat hyvät ja toimivat kunnan järjestämät palvelut.

Arvomme ovat: **ihmisläheisyys, turvallisuus ja aktiivisuus.**

Me olemme: **Kehittyvä kunta**

Meillä: **Me tarjoamme mahdollisuuden hyvään elämään**

Ja lopulta: **Me teemme Hausjärven - Kaikki tekemään yhdessä!**

Me yhdessä luomme kehittyvän ja aktiivisen kunnan. Hyvinvoivat työntekijät tuottavat toimivia palveluita tyytyväisille kunnan asukkaille. Arvojen kautta toimimalla luomme ihmisläheistä ja turvallista asuinkuntaa, jossa aktiivisuuden kautta saadaan aikaan uusia ideoita ja kehitystä tulevaisuudessa.

Toimialasta vastaava toimielin hyväksyy toimenpiteet ja tavoitteet sekä tarvittaessa erilliset toteuttamissuunnitelmat valtuuston asettamien strategisten päämäärien ja strategian osa-alueiden saavuttamiseksi.

Keskeisimmät kunnan toimintaa ohjaavat ja strategiaa täydentävät ohjelmat ovat elinvoimaohjelma, hyvinvointi, kaavoitusohjelma sekä henkilöstöohjelma. Kuntastrategiaa toteutetaan talousarvion kautta määrittämällä vuosittaiset toiminnan ja talouden tavoitteet.

Kuntastrategian toteutumista arvioidaan vuosittain osana tilinpäätöstä ja puolivuosisikatsausta.

Talousarvioon on sisällytetty tuloarvioiden ja määrärahojen kaltaisten taloudellisten tavoitteiden lisäksi strategiaan perustuvia toiminnallisia tavoitteita. Toiminnalliset tavoitteet on esitetty yhteenvetona talousarviokirjan luvussa 8.

Uusi valtuustokausi alkoi 1.6.2025. Uuden kuntastrategian päivitystyö on alkanut ja tavoitteena on, että uusi strategia on valtuuston kokouksen 8.6.2026 käsittelyssä.

2.1. Kunnanhallituksen sitovat strategiset vuositavoitteet 2026-2030

Strategia	Päämäärä	Tavoite	Mittari	Lähtötaso	Alkaen	Seuranta
Kehittyvä kunta	Seutuyhteistyö elinvoimaasioissa	Elinvoiman lisääminen seutusopimuksen mukaisesti.	1) Vuosittain 2 suurta investointia seutuyhteistyön kunta-alueella	2026: 1) ---	2026	Vuosittain
			2) Seutusopimuksen alueelle 1000 uutta työpaikkaa vuoteen 2030 mennessä	2026: 2) ---		
			3) Verotulojen ja yhteisöverojen kehitys seudullisesti +1 % kasvu vuosittain	2026: 3) ---		
Toimivat palvelut – Asiat hoituu ja ketään ei jätetä	Asukkaiden tyytyväisyys kunnan palveluihin	Asiakaskokemus on vähintään hyvä 8 (asteikko 0-10)	1) Arjen asioiden hoito kunnassani sujuu helposti	2024: 1) 5,7	2023	Joka toinen vuosi (seuraava asukaskysely 2026)
			2) Kunta viestii asioistaan avoimesti ja aktiivisesti	2024: 2) 6,0		
			3) Asuinkuntani huomioi riittävästi yrittäjien ja yritysten tarpeita	2024: 3) 5,6		
Me tarjoamme mahdollisuuden hyvään elämään	Tasapainoinen talous	Tavoitteena ylijäämäinen tilinpäätös	Tilinpäätös	2024: +2 041 696,82	2024	Vuosittain
Me teemme Hausjärven – kaikki tekemään yhdessä!	Aktiivinen tapahtumatoiminta	Kunta on mukana min. 15 krt kunnan eri taajamissa järjestettävissä yli 50 henkilön yleisötapahtumissa	Tapahtumien määrä (lkm)	2024: 17	2025	Vuosittain
Me teemme Hausjärven – kaikki tekemään yhdessä!	Toimivat ja hyvinvoivat työyhteisöt	Henkilöstön sairaspissaolojen määrä vähenee	1) Sairaspissaolot (poissaolopvm/hlö) 2) Vakinaisen henkilöstön vaihtuvuus alle 5 %:a (pl. eläkkeelle siirtyvät)	2024: 1) 15,7 2026: 2) ---	2025	Vuosittain
			3) Henkilöstökyselyn tulokset koskien työssä jaksamista ja työyhteisön toimivuutta ovat vähintään 2025 kyselyn tasolla.	2025: 3) ---		

Sitovien tavoitteiden toteutumisesta vastuu on kunnanhallituksella.

3. YLEISPERUSTELUT

3.1. Kuntatalouden kehittyminen osana kansantaloutta

Kuntatalousohjelma vuodelle 2026 on julkaistu 22.9.2025. Kuntatalousohjelman tarkoituksena on arvioida kuntatalouden tilaa ja kuntien mahdollisuuksia selvittää peruspalvelujen järjestämisestä talousarvioesityksen ja julkisen talouden suunnitelman mukaisilla toimenpiteillä.

Vuonna 2026 kuntatalouden toiminnan ja investointien rahavirran ennustetaan heikkenevän -1,4 mrd. euroon. Toimintakate heikkenee 4,7 prosenttia toimintakulujen kasvaessa ja toimintatuottojen vähentyessä. Toimintakulujen kasvun taustalla on etenkin henkilöstökustannusten kasvu. Keväällä 2025 sovittu palkkaratkaisu kasvattaa työvoimakustannuksia 3,2 % vuonna 2026 ja 3,9 % vuonna 2027. Kunta-alan 43 Valtiovarainministeriön julkaisuja 2025:53 ansiokehityksen ennakoidaan ylittävän yleisen ansiokehityksen erityisesti vuosina 2027–2028 sopimuskorotusten ajoitusten ja kunta-alalle sovitun palkkojen ja palkkausjärjestelmien kehittämisohjelman vuoksi.

Vuoden 2026 toimintatuottoja pienentää sote-kiinteistöjen vuokrasopimusten päättyminen ja uudelleenneuvottelut. Kehitysarviossa on oletettu, että kuntien saamat vuokratuotot pienenevät noin 150 miljoonalla eurolla vuodesta 2026 alkaen.

Julkisen talouden alijäämä syveni 4,5 prosenttiin ja julkinen velkasuhde kasvoi 82 prosenttiin viime vuonna. Kuluvana vuonna julkisen talouden tilanne alkaa parantua, kun sopeutustoimien vaikutukset tulevat pääosin voimaan. Heikossa suhdanteessa verotulojen kasvu on kuitenkin vaikea kuluvaan vuoteen vaikuttavista veronkorotuksista huolimatta.

Kuntatalouden kestävyysvaikutukset jatkossa yhä enemmän kuntien kyky hallita työvoimakustannuksia, sopeuttaa investointeja sekä hyödyntää digitalisaatiota ja uusia teknologioita palvelutuotannossa. Väestörakenteen muutos, kaupungistuminen ja vihreä siirtymä lisäävät investointitarpeita, mutta vaativat samanaikaisesti rakenteellisia uudistuksia. Tulojen ja menojen epätasapaino edellyttää kuntien omia sopeutustoimia ja tiukkaa menokuria. Palvelut ja palveluverkko on sopeutettava kuntien tulorahoitukseen. Samalla tulopohjan vahvistaminen voi johtaa veronkorotuspaineisiin erityisesti kunnallisverotuksessa.

3.1.1. Valtion toimenpiteet

Valtion talousarvioesitys sisältää lukuisia kuntatalouteen vaikuttavia toimenpiteitä, joiden nettovaikutus kuntatalouteen vaihtelee. Uusiin tai laajentuviin tehtäviin ja velvoitteisiin osoitetaan 100 prosentin valtionosuus, ja valtion päättämien veroperustemuutosten vaikutukset kompensoidaan kunnille. Osana keväällä 2024 linjattuja säästöpäätöksiä joitakin kuntien tehtäviä ja velvoitteita edelleen poistetaan.

Pääministeri Orpon hallituksen linjaamien toimenpiteiden yhteisvaikutus heikentää kuntataloutta noin 170 milj. eurolla vuonna 2026 vuoteen 2025 verrattuna. Vuoden 2026 talousarvioesityksessä kuntataloutta heikentävät erilaiset valtiontalouden sopeutustoimet. Peruspalveluiden valtionosuuteen kohdennetaan 75 milj. euron vähennys, ja myös vuonna 2026 valtionosuuden indeksikorotuksesta vähennetään yksi prosenttiyksikkö.

Valtion aluehallinnon uudistuksessa kootaan valtion lupa-, ohjaus- ja valvontatehtäviä uuteen valtakunnalliseen virastoon. Samalla muodostetaan uudet alueelliset elinvoimakeskukset. Uudistamisessa tavoitteena on vahvistaa ja yhdenmukaistaa lupa- ja valvontakäytäntöä alueesta

riippumatta sekä sujuvoittaa prosesseja ja palvelua. Aluehallinnon uudistus perustuu pääministeri Orpon hallitusohjelmaan.

Uudistuksessa sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira, aluehallintovirastot sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten eli ELY-keskusten ympäristöasioiden vastuualueen tarkoituksenmukaiset tehtävät yhdistetään. Uudessa valtakunnallisessa virastossa ympäristöön liittyvät lupa- ja valvontatehtävät muodostavat yhden yhtenäisen kokonaisuuden. ELY-keskusten jäljelle jäävät tehtävät kootaan nykyistä vahvemmille alueille elinvoimakeskusiksi.

Valtion aluehallinto uudistuu vuodenvaihteessa. Uudistuksessa kootaan (AVI:n tehtävät) valtion lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävät uuteen Lupa- ja valvontavirastoon. Samalla muodostetaan 10 uutta alueellista elinvoimakeskusta, johon keskitetään ELY:n tehtäviä. Hausjärven osalta palveluiden Lupa- ja valvontaviraston ja elinvoimakeskuksen pääpaikka on Tampereella. Hämeenlinnassa sijaitsee keskusten toimipaikat.

Uudistuksessa turvataan kattavat palvelut eri puolilla Suomea, ja erityistä huomiota kiinnitetään alueelliseen varautumiseen. Uuden mallin mukaan järjestetty valtion aluehallinto käynnistää toimintansa 1.1.2026. Hankkeessa turvataan myös kielelliset oikeudet.

3.1.2. Verotulojen ja valtionosuuksien vaikutus kuntatalouteen

Kuntien verotulot koostuvat kunnallis-, kiinteistö-, kaivosmineraali- ja yhteisöverosta. Kunnallisuuden osuuden verotuloista arvioidaan olevan keskimäärin noin 72 prosenttia, yhteisöveron noin 12 prosenttia ja kiinteistöveron noin 16 prosenttia. Kuntien verotulojen arvioidaan olevan vuonna 2025 yhteensä noin 14,1 mrd. euroa. Edelliseen vuoteen verrattuna verotulojen arvioidaan pysyvän suunnilleen vuoden 2024 tasolla. Vuonna 2026 verotulojen ennustetaan kasvavan 5,2 prosenttia.

Verotulot muodostavat suurimman osan kuntien tuloista. Suhdanne-tilanteen kohentuessa verotulojen kehitys vahvistuu vuonna 2026 5,2 prosentin kasvuun ja tasaantuu vuosina 2027–2029 keskimäärin hieman alle 4 prosenttiin vuodessa. Painelaskelman perusteella kuntatalouden tulot eivät kuitenkaan riitä kattamaan kasvavia menoja, eikä vuosikate riitä tulevana vuosina nettoinvestointeihin. Kuntatalouden investoinnit pysyvät korkealla tasolla, vaikka kuntakohtaiset erot ovat huomattavia.

Valtio osoittaa kuntien valtionapuihin noin 5,9 mrd. euroa vuonna 2026, ja valtionavut kasvavat noin 3 prosenttia vuodesta 2025. Laskennalliset valtionosuudet ovat noin 4,9 mrd. euroa, kuntien verotulomenetysten korvaukset noin 0,5 mrd. euroa ja muut valtionavut noin 0,5 mrd. euroa.

Vuonna 2026 kuntien valtionosuuksien kasvua hidastavat hallituksen pysyvät valtionosuusleikkaukset sekä hallituskauden aikainen yhden prosenttiyksikön indeksijarru. Lisäksi valtionosuuksien kehitystä hidastaa vuoteen 2027 saakka sote-siirtoon liittyvien takautuvasti perittävien valtionosuuksien vähennys.

Kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen on asettanut kuntien peruspalvelujen valtionosuusjärjestelmän uudistuksen valmistelua varten valmisteluryhmän toimikaudelle 31.8.2023–31.12.2025. Tavoitteena on uudistaa peruspalvelujen valtionosuusjärjestelmä hallitusohjelman linjausten mukaisesti sekä lisätä järjestelmän ymmärrettävyyttä ja läpinäkyvyyttä. Uusi valtionosuusjärjestelmä on tarkoitus olla voimassa 1.1.2027 lukien.

Kuntien rahoituksen ja valtionosuusjärjestelmän kokonaisuus uudistetaan vastaamaan kuntien uutta roolia peruspalvelujen järjestämisessä. Uudistuksen tavoitteena on varmistaa eri kokoisten kuntien edellytykset järjestää lakisääteiset peruspalvelut kaikkialla Suomessa, ottaa huomioon muuttotappiokuntien tarpeet ja eri alueiden demografinen kehitys sekä vahvistaa kasvavien kuntien ja kaupunkien edellytyksiä investoida kasvuun ja hoitaa sosiaalisia ongelmia”.

Järjestelmän on tarkoitus olla laskennallinen, selkeä ja vahvistaa kunnallista itsehallintoa. Kuntien saamien valtionosuuksien yleiskatteellisuus säilytetään ja kuntien tehtävien rahoitusta vahvistettaessa painotetaan yleiskatteellisia valtionosuuksia valtionavustusten sijaan.

Kuntien laskennallisia osuuksia valtionosuudesta ei olla vielä saatu, joten arviota ei olla huomioitu vuoden 2027 taloussuunnitelmassa. Hausjärven osalta voidaan arvioida valtionosuuksien hieman laskevan vuoden 2027 alusta lukien.

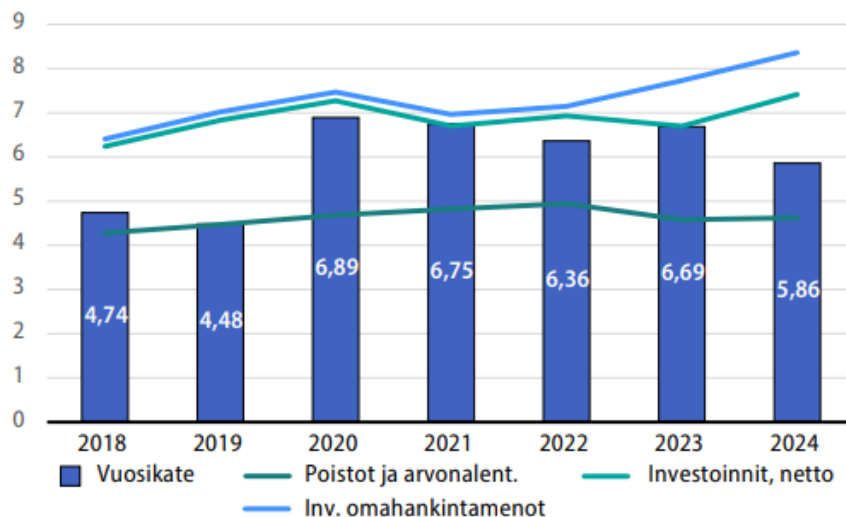
3.1.3. Kuntien tulot, menot ja lainakanta

Kuntien talous heikkeni vuonna 2024 vuoden 2023 tilanteeseen nähden odotetusti. Kuntien yhteenlaskettu vuosikate heikkeni 970 milj. eurolla 3,26 mrd. euroon. Vuosikate riitti kattamaan poistot, mutta ei nettoinvestointeja. Tilikauden tulos heikkeni noin 670 milj. eurolla ollen kuitenkin 1,05 mrd. euroa positiivinen.

Kuntien lainamäärä kasvoi noin 570 milj. euroa 19,34 mrd. euroon. Asukaskohtaisesti lainamäärä oli koko maassa keskimäärin 3 450 euroa.

Taulukko 1. Kuntakonsernien vuosikatteen riittävyys poistoihin ja investointeihin

(lähde Kuntatalousohjelma 2025)

Vuosikatteen heikkeneminen ja investointien kasvu johtivat siihen, että aiempia vuosia suurempi osa investoinneista jouduttiin kattamaan vieraalla pääomalla, mikä näkyy lainamäärän selvänä kasvuna vuodesta 2023. Vuonna 2023 kuntakonsernien lainamäärä väheni kertaluonteisesti, kun sairaanhoito- ja erityishuoltopiirien lainat siirtyivät hyvinvointialueille. Kuntakonsernien yhteenlaskettu lainamäärä kasvoi edellisvuoteen verrattuna. Lainakanta kasvoi edellisvuodesta 1,83 miljardia euroa 40,66 mrd. euroon. Asukasta kohden lainaa oli keskimäärin 7 254 euroa, kun vuonna 2023 vastaava määrä oli 6 968 euroa.

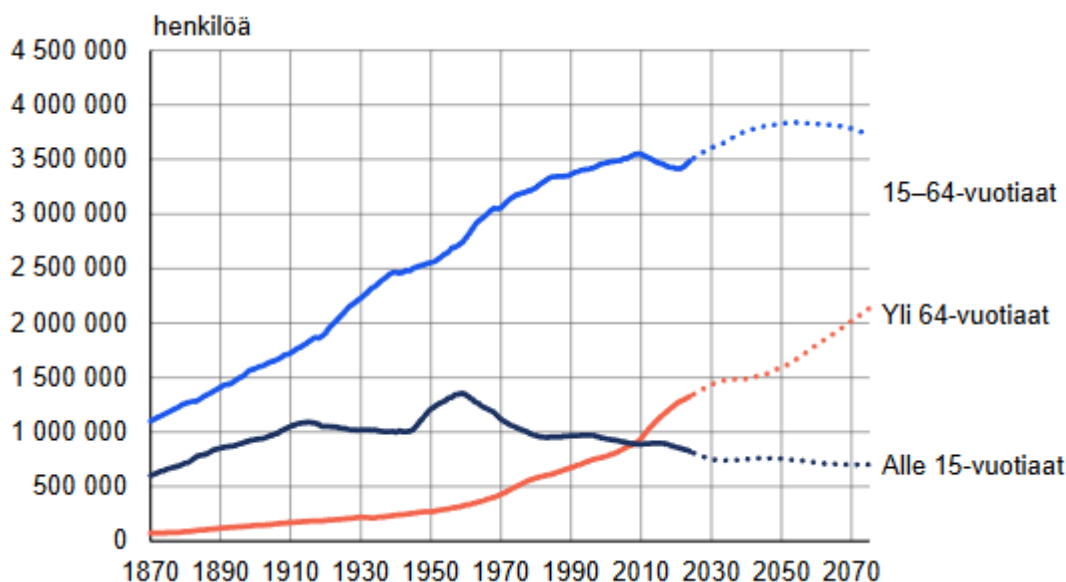
3.2. Kunnan talousarvion lähtökohdat

3.2.1. Väestömuutokset

Tilastokeskuksen väestöennusteen perusteella vuosi 2028 tulee olemaan kahdeksas vuosi peräkkäin, kun Suomessa kuolee ihmisiä enemmän kuin syntyy. Tuoreimman väestöennusteen (10/2024) mukaan nettomaahanmuutto ylläpitäisi väkiluvun kasvua siten, että Suomen väkiluku nousisi 6,5 miljoonaan henkilöön vuoteen 2070 mennessä. Ennuste eroaa merkittävästi edellisvuosien ennusteesta, jossa väkiluvun ennustettiin kääntyvän laskuun jo 2036 jälkeen.

Oheisesta kuvaajasta näkyy alle 15-vuotiaiden ja 15-64 -vuotiaiden määrän vähenemisen ennuste. 9/2024 ennusteen mukaan alle 15-vuotiaiden määrä olisi vuoden 2070 lopussa noin 130 000 nykyistä pienempi. Työikäisen väestön huoltosuhteen heikkenemisen arvioidaan lykkääntyvän uusimman ennusteen mukaan maahanmuuton ansiosta.

VÄESTÖ JA VÄESTÖENNUSTE IKÄRYHMITÄIN. TILASTOKESKUS 4.4.2025.

Hämeen Liiton Kanta-Hämeen elinvoiman tilannekuvan mukaan (päivitetty 27.8.2025) Kanta-Hämeen väkiluku oli heinäkuun lopussa 169 272. Väkimäärä on alkuvuonna vähentynyt, mutta kehitys on olosuhteisiin nähden varsin maltillista. Maan sisäisen muuttoliikkeen piristymisen ja edelleen kohtuullisella tasolla pysyvä maahanmuutto ovat hillinneet laskua, vaikka maahanmuutto jääkin kahta edellisvuotta selvästi heikommaksi.

Kuntien tuloverot ovat riippuvaisia kunnan väestön määrästä. Hausjärven uusi kuntastrategia keskittyy monelta osin elinvoiman lisäämiseen ja väestön pysyvyyteen. Väestönmuitoksia seurataan tarkasti ja analysoidaan niiden vaikutusta palveluverkkoon ja eri toimintoihin. Huoltosuhteen muutokset aiheuttavat väistämättä haasteita myös kuntataloudelle.

KUNTALIITON VEROTULOJEN ENNUSTEKEHIKKO, HAUSJÄRVI 9/2025

KUNNALLISVERON VEROPOHJA	2023	2024	2025**	2026**	2027**	2028**
VÄESTÖ ikäryhmittäin, 31.12.						
0 - 18 vuotiaat	1 659	1 576	1 529	1 483	1 435	1 390
Muutos %	-2,9	-5,0	-3,0	-3,0	-3,2	-3,1
19 - 64 vuotiaat	4 400	4 312	4 262	4 209	4 165	4 121
Muutos %	0,1	-2,0	-1,2	-1,2	-1,0	-1,1
+ 65 vuotiaat	1 939	2 013	2 039	2 076	2 111	2 150
Muutos %	0,7	3,8	1,3	1,8	1,7	1,9
Asukasluku vuoden lopussa	7 998	7 901	7 830	7 767	7 710	7 662
Muutos %	-0,4	-1,2	-0,9	-0,8	-0,7	-0,6

Lähde: Kuntakohtainen veroennustekehikko, Kuntaliitto 9/2025

Kanta-Hämeen elinvoimakatsauksen mukaan (päivätty 23.10.2025) Hausjärven kunnan väestökehitys 9/2024-9/2025 on ollut vaihteleva. Kesä- ja heinäkuussa asukasluku nousi 7927:ään las-
kien sen jälkeen 61 henkilöllä. Tuoreimman Tilastokeskuksen väestön ennakkotilaston mukaan Hausjärven väestömäärä 9/2025 on 7 866 asukasta.

VÄESTÖKEHITYS VUODEN AIKANA

3.2.2. Työpaikat ja työllisyys

Hämeen ELY-keskuksen mukaan Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli koko Hämeessä syyskuun lopussa 12,4 prosenttia, mikä on 1,5 prosenttiyksikköä enemmän kuin vuotta aikaisemmin.

Hausjärvellä oli syyskuun 2025 lopun työllisyyskatsauksen mukaan Kanta-Hämeen 3. alhaisin työttömyysaste. Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli Hausjärvellä 7,8%, kun Kanta-Hämeessä prosentti oli 10,5 %. Vuotta aiemmin työttömien osuus työvoimasta oli Hausjärvellä 6,9 %.

Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli Kanta-Hämeen kunnista korkein Forssassa (13,7 %), Riihimäellä (12,2 %) ja Hämeenlinnassa (11,1 %) ja matalin Hattulassa (6,7 %) ja Lopella (7,4%).

Lukumääräisesti työttömiä työnhakijoita (ml. lomautetut) oli syyskuun 2025 lopussa Hausjärvellä 302, kun edellisen vuoden vastaavana ajankohtana työttömiä työnhakijoita oli 265.

TYÖTTÖMIEN OSUUS (%) TYÖVOIMASTA KUUKAUDEN LOPUSSA

KUNTA						MUUTOS	MUUTOS	MUUTOS
	9/2025	9/2024	9/2023	9/2022	9/2021	9/24–9/25	9/23–9/24	9/22–9/23
Hattula	6,7	6,4	5,1	4,7	6,3	0,3	1,3	8,5
Hämeenlinna	11,1	10,0	9,7	9,3	11,0	1,1	0,3	4,3
Janakkala	8,7	7,0	7,8	7,4	8,5	1,7	-0,8	5,4
Forssa	13,7	12,0	11,7	9,4	11,2	1,7	0,3	24,5
Humppila	11,3	9,3	8,2	9,0	11,6	2,0	1,1	-8,9
Jokioinen	8,4	6,6	6,6	5,9	6,2	2,2	0,0	11,9
Tammela	8,3	6,5	6,1	6,0	7,1	2,2	0,4	1,7
Ypäjä	9,2	8,6	7,2	7,3	8,5	0,6	1,4	-1,4
Hausjärvi	7,8	6,9	6,0	6,1	6,8	0,9	0,9	-1,6
Loppi	7,4	6,2	4,8	4,9	5,6	1,2	1,4	-2,0
Riihimäki	12,2	10,7	9,0	8,6	9,4	1,5	1,7	4,7

Lähde: TEM työnvälitystilastot, muokattu

Talouden epävarmuus on viivästyttänyt työmarkkinoiden tälle vuodelle odotettua käännettä parempaan. Työmarkkinaennusteen mukaan työllisyys kasvaa vuonna 2026 ja työttömien työnhakijoiden määrä kääntyy laskuun. Työllisyyden kasvu jatkuu vuonna 2027.

Ennusteen mukaan 15–64-vuotiaiden työllisyysaste laskee tänä vuonna 0,5 prosenttiyksiköllä ja on keskimäärin 71,6 prosenttia. Ensi vuonna työllisyysasteen ennustetaan kasvavan 72,0 prosenttiin ja 72,2 prosenttiin vuonna 2027.

3.2.3. Talousarvio ja talousarvion tasapaino

Strategian mukaisesti talousarviolla pyritään takaamaan kunnan toimivat palvelut.

Vuonna 2020 tehtiin palveluverkkoselvitykset koulujen ja varhaiskasvatuksen osalta, joita on hyödynnetty talousarviovalmistelussa. Henkilöstömäärissä huomioidaan lapsimäärän väheneminen. Vuonna 2023 tehtiin kiinteistöstrategia. Talouden sopeuttamista tehdään kiinteistöstrategian toimeenpano-ohjelman ja koulujen ja varhaiskasvatuksen palveluverkkoselvityksen mukaisesti tulevinä vuosina.

Taloutta pyritään tasapainottamaan myymällä kunnan irtaimistoa, kiinteistöjä ja maa-alueita, joilla ei ole kunnan palvelutuotannon kannalta oleellista merkitystä.

Vuoden 2026 tuloksen arvioidaan olevan 0,1 miljoonaa euroa positiivinen talouden tasapainotustoimenpiteiden ansiosta ja myös vuosien 2027–2028 jonkin verran ylijäämäisiä. Tekniset palvelut tasapainottaa käyttötalouden kuluja siten, että vuoden 2026 talousarvion kulut ovat 3,7% matalammalla tasolla kuin vuoden 2025 alkuperäinen talousarvio. Toimenpiteinä ovat mm. avaruuden uudelleenjärjestely, Oitin purettavasta alakoulusta syntyvät kulusäästöt, asiantuntijapalvelujen ostojen vähennykset ja hankintojen kilpailuttaminen. Sivistystoimen kulujen kasvu on hyvin maltillista, sillä määräaikaista työsuhteita päättyy ja lisäksi kotikuntakorvauskulut alenevat. Taloudellista tasapainoa tarvitaan huoltosuhteen aikaansaamiin muutoksiin ja investointitarpeisiin.

Ulkoiset toimintatuotot laskevat vuoden 2025 alkuperäiseen talousarvioon nähden 4,0 % ja ulkoiset toimintakulut laskevat noin 0,3 %. Verotulot kasvavat 3,0 % edellisvuoden talousarviosta ja valtionosuudet alenevat 6,9 %. Vuodesta 2025 alkaen toimintakuluissa ja valtionosuuksissa on huomioitu TE-2025 –uudistus, joka toisaalta nostaa valtionosuuksia, mutta vastaavasti lisää kuluja.

Toimintatuottoarviossa suurimmat muutokset koskevat metsän myyntituottojen määräaikaisen korotuksen poistumista vuodelle 2026, pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntivoittoarvion alenemista sekä esi- ja perusopetuksen kotikuntakorvaustuottojen kasvua.

Kunnan palkkamenot kasvattavat kunta-alan palkankorotukset (3,0%), mutta henkilöstömäärän alenemisen myötä henkilöstökulut nousevat kokonaisuudessaan vain 0,2%. Muutoin kulut alenevat mm. mm. kotikuntakorvausten osalta sekä teknisen toimen tasapainotustoimien johdosta.

Verotulot on arvioitu talousarvioon Kuntaliiton 9/2025 tasoon ja kunnan peruspalvelujen valtionosuudet VM:n 9/2025 arviotasolle. Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuuksissa on huomioitu valtionosuusuudistuksen vaikutus, joka leikkaa vuosittain rahoitusta noin 50 000 eurolla vuosina 2026-2028. Lukiokoulutuksen valtionosuudet laskevat vuoteen 2028 mennessä pysyvästi 150 000 eurolla kyseisestä valtionosuusuudistuksesta johtuen.

Kunnan taseessa on ylijäämää aikaisemmilta tilikausilta noin 13 miljoonaa euroa.

Investointitarpeet kasvattavat kunnan lainakantaa. Vuoden 2026 merkittävin investointipanostus koskee Hausjärven monitoimihallia.

Talousarvion keskeiset tuloperusteet on vahvistettu kunnanvaltuustossa 3.11.2025 seuraavasti:

- tuloveroprosentti vuodelle 2026 on 9,3 %
- kiinteistöveroprosentit on vahvistettu seuraaviksi:
 - o maapohjan yleinen kiinteistöveroprosentti 1,30 %
 - o yleinen kiinteistöveroprosentti 1,25 %
 - o vakituiset asuinrakennukset 0,45 %
 - o muut asuinrakennukset 1,05 %
 - o yleishyödylliset yhteisöt 0,50 %
 - o rakentamaton rakennuspaikka 4,00 %
 - o voimalaitosrakennukset 3,10 %

Verojen tilityserien arvioinnissa on käytetty Kuntaliiton veroennustekehikkoa. Valtionosuudet on arvioitu VM:n valtionosuusennusteiden ja Kuntaliiton julkaiseman valtionosuuslaskurin avulla. Suunnitelmavuosien 2027-2028 tuottojen ja kulujen kehitysarviota on kuvattu kappaleessa 5.6.3.

HAUSJÄRVI-KONSERNI

Hausjärven Talo Oy:n vuonna 2022 tapahtuneen purkamisen jälkeen kunnan tytäryhteisönä on enää Hausjärven vammaissäätiö. Säätiö on tarkoitus purkaa mahdollisimman pian, koska hyvinvointialue lakkasi ostamasta säätiöltä vuokrauspalveluja ja säätiön tilat ovat suurelta osin tyhjillään. Kunnanhallitus on antanut säätiön purkamisesta konserniohjeen 15.9.2025 (§173). Säätiön sääntöjen mukaan ”Jos säätiö puretaan Tukiyhdistyksen antama perustamispääoma palaute-

taan Tukiyhdistykselle tai Hausjärven seurakunnalle käytettäväksi Hausjärven kehitysvammaisten virkistystoimintaan. Muut varat luovutetaan Hausjärven kunnalle.” Näin ollen kunta saanee purkautuvan säätiön kiinteistöt Ryttylästä purun yhteydessä. Mikäli säätiö ei käynnistä pikaisesti säätiön purkua, kunnan riskit kiinteistöstä kasvavat, sillä kiinteistöä tarvitsee lämmittää ja lämmityskausi syö nopeasti säätiön kassaa. Purkautuvan säätiön vaikutukset kunnan talouteen huomioidaan lisätalousarviossa.

Lisäksi Hausjärvi omistaa kuntayhtymäosuuksia Hämeen Liitosta.

Sote-kiinteistöjen yhtiöittämisvelvoitteen johdosta Hausjärven on perustettava uusi tytäryhtiö, joka alkaa hallinnoida sote-kiinteistöjä, mikäli kiinteistöjä ei saada myytyä. Myynnin tai yhtiön perustamisen yhteydessä niiden vaikutukset talousarvioon huomioidaan lisätalousarviolla. Yhtiö mahdollistaa myös vuokra-asuntojen rakentamisen, mikäli niin päätetään.

3.3. Henkilöstö

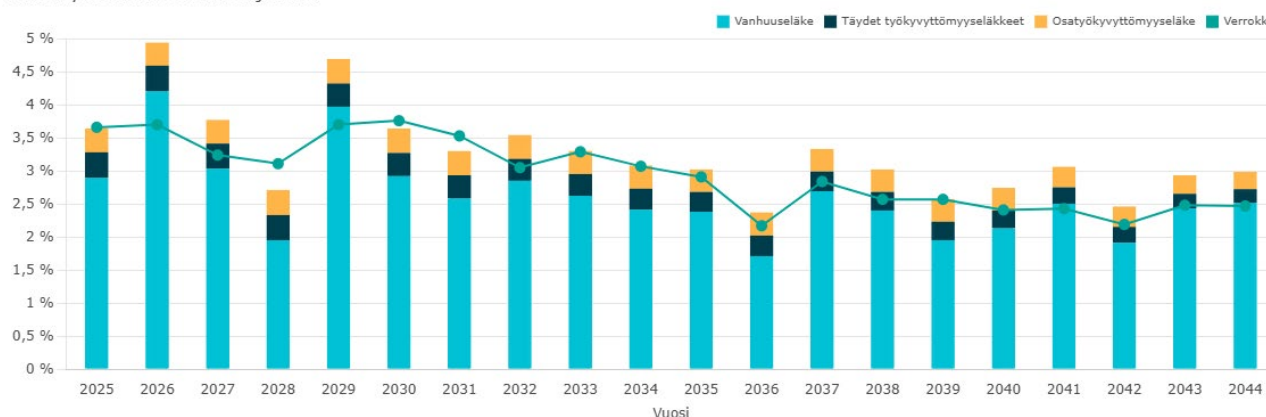
3.3.1. Henkilöstömäärä

Vuoden 2026 talousarvio sisältää seuraavat muutokset:

- Vakituiseen henkilöstöön liittyvät muutokset:
 - o kansalaisopiston musiikinopettajan eläköityminen vähentää henkilötyövuosia vuonna 2026 0,7 htv:tä. Virkaa esitetään lakkautettavaksi talousarviokäsittelyn yhteydessä
 - o pakolaistyö ja muut vähennykset
 - Hanke- ja maahanmuuttokoordinaattorin virka esitetään lakkautettavaksi talousarviokäsittelyn yhteydessä.
 - Määräaikainen kotouttamisohjaajan työsuhde päättyy 31.12.2025
 - Kummatkin palvelut ostetaan 1.1.2026 Riihimäen kaupungilta
- Uudet vakanssit:
 - o ei uusia vakansseja vuodelle 2026
- Päättävät vakanssit:
 - o kolmen määräaikaisen työntekijän työt päättyvät 31.7.2026 (vähennys vuodelle 2026 1,2 htv:tä, vähennys vuodelle 2027 1,8 htv:tä)
 - o Ryttylän päiväkodissa yksi ryhmä vähemmän 1.8.2026. (Vähennys vuodelle 2026 1,2 htv:tä vähennys vuodelle 2027 1,8 htv:tä)

Hausjärven kunnan henkilöstömäärä on vuoden 2025 aikana ollut keskimäärin 270, henkilötyövuosiksi muutettuna luku on 258 (arvio). Henkilöstön keski-ikä on 47.2 vuotta (arvio).

Eläköitymisennuste eläkelajeittain

Taulukko 5 Hausjärven kunnan eläköitymisennuste Kevan Avaintiedot -palvelun mukaan ([Eläkkeet · Keva Avaintiedot](#))

Ennusteessa kuvataan vakuutettujen arvioitu eläköityminen eläkelajin mukaan. Ennuste perustuu vuoden 2024 marraskuun lopussa vakuutettuna olleiden työ- ja virkasuhteisten tilanteeseen sekä vuoden 2025 alun organisaatiotilanteeseen. Ennusteessa on huomioitu vanhuus-, työkyvyttömyys- ja osatyökyvyttömyyseläkkeelle siirtyvät henkilöt. Vanhuuseläkkeet sisältävät varhennetut vanhuuseläkkeet. Täydet työkyvyttömyyseläkkeet sisältävät täydet kuntoutustuet ja työuraeläkkeet. Osatyökyvyttömyyseläkkeet sisältävät osakuntoutustuet. Vuoden 2017 eläkeuudistuksesta johtuen alimmat eläkeiät nousevat syntymävuoden mukaan portaittain. (www.keva.fi)

3.3.2. Henkilöstöedut

Kunnan henkilöstöetuja mitattiin vuoden 2023 lopussa ja arvostetuimmaksi nousi Smartum-etu. Etu on ollut vuonna 2025 arvoltaan 200€ ja se mahdollistaa käytön niin liikuntaan, kulttuuriin kuin hyvinvointiin. Vuonna 2026 selvitetään myös mahdollisuutta yhdistää lounasetu sähköiseen palveluun (esim. Epassi), jolloin henkilökunta voisi entistä helpommin käyttää kunnan tarjoamia henkilöstöetuja. Toiseksi arvostetuin etu oli palvelusvuosietu ja kolmantena Valkjärven mökin vuokrausmahdollisuus.

Henkilöstökysely toteutetaan taas vuoden 2025 syksyllä. Henkilöstölähtöinen kehittäminen on otettu aktiivisemmin ja johdonmukaisesti käyttöön kaikilla toimialoilla.

3.3.3. Henkilöstökulut

Henkilöstökuluihin on vuonna 2026 varattu noin 14,6 miljoonaa euroa. Palkkasidonnaisten henkilöstösivukulujen arvioidaan vuonna 2026 olevan 23,83%, kun myös tasausmaksu on sisällytetty prosentuaalisesti osaksi sivukuluja.

Talousarvioon on sisällytetty vuoden 2026 osalta 3,0 % palkankorotuksia. Nykyiset kunta-alan virka- ja työehtosopimukset ovat voimassa 1.2.2028 saakka. Kokonaisuudessaan henkilöstökulujen arvioidaan kasvavan vain 0,2 % henkilöstömäärän alenemisesta johtuen.

Vakituisen henkilöstön palkat on muodostettu talousarvioon Raindance- palkkasuunnitteluosion kautta henkilöittäin. Laskennan pohjana olleisiin elokuun 2025 palkkatietoihin on tehty tarvittavat muutokset. Talousarvion henkilösivukulujen laskennassa on käytetty seuraavia sivukulupro-

sentteja: palkkaperusteinen eläkemaksu 17,16 %, tasausmaksu 3,28 %, työnantajan sairausvakuutusmaksu 1,87 %, tapaturmavakuutusmaksu 0,45 %, työttömyysvakuutusmaksu 1,04 % ja ryhmähenkivakuutusta vastaava taloudellinen tuki 0,03 %.

4. TALOUSARVION JA -SUUNNITELMAN RAKENNE JA SITOVUUS SEKÄ TILIVOLLISET

Kuntalain 110 §:n mukaan talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan toiminnan ja talouden tavoitteet. Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä.

Talousarviossa ja -suunnitelmassa on lain mukaan käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa. Valtuusto hyväksyy talousarvion aina edellisen vuoden loppuun mennessä.

Kunnan toiminta on jaettu toimialoihin ja palvelukeskuksiin, jotka ovat valtuustoon nähden sitovia tasoja. Elinkeinot ja kehittäminen-palvelukeskus sisältää myös ympäristö- ja elinvoimalautakunnan.

Uuden strategian mukaisesti valtuustotasolla määritellään suuntaviivat strategisten päämäärien saavuttamiseksi. **Toimialakohtaiset, toimialoilla hyväksytyt, sitovat toiminnalliset tavoitteet on esitetty koottuna käyttötalousosan lopussa.** Toimiala raportoi tavoitteiden toteutumisesta lautakunnalle, joka antaa seurannan edelleen tiedoksi hallitukselle ja valtuustolle. Toiminnallisesti tärkeiden yhteisöjen tavoitteita on esitetty talousarviokirjan lopussa.

Sitova tavoite sitoo kunnanhallitusta, lautakuntia, palvelukeskuksia ja viranhaltijoita samalla tavoin kuin määräraha. Sitovat tavoitteet ovat tavalla tai toisella mitattavissa. Tilinpäätökseen liittyvässä toimintakertomuksessa verrataan toteutunutta toimintaa valtuuston hyväksymiin sitoviin tavoitteisiin. Tulos- ja vastuualueita koskeissa osissa on esitetty tavoitteita ja tunnuslukuja, jotka ovat luonteeltaan operatiivisia.

Käyttötalousosan ja investointiosan sitovuus on seuraava:

-Käyttötalousosan määrärahojen käytöstä ja tuloarvioiden toteutumisesta päättää toimielinlautakunta valtuusto. Määrärahojen käytöstä ja tuloarvioiden toteutumisesta tulosaluetasolla päättää asianomainen toimielin.

-Vuoden aikana raportoidaan määrärahojen mahdollisista ylityksistä lautakunnalle ja edelleen kunnanhallitukselle. Valtuuston hyväksyntä tarvitaan, jos menojen ylitystä tai tulojen alitusta ei saada katettua toimialan sisältä. Merkittävät toimialan sisältä katetut tuloarvioiden alitukset ja menoarvioiden ylitykset annetaan valtuustolle tiedoksi vähintään osavuositarkastuksen ja tilinpäätöksen yhteydessä.

-Valtuusto päättää sitovasti investointimäärärahojen käytöstä ja investointituloarvioiden toteutumisesta toimielimittain investointiryhmätasolla (koneet ja kalusto, rakennukset, maa- ja vesialueet, kiinteät rakenteet ja laitteet, muut pitkävaikutteiset menot, osakkeet ja osuudet). Valtuuston investointiryhmätasolla päättämistä osista hanketasolla päättää kyseinen lautakunta ja kunnanhallituksen investointien osalta kunnanhallitus. Kunnanhallitus voi tarvittaessa käyttää otto-oikeutta lautakunnan päätöksiin. Hankinnoissa noudatetaan Hausjärven kunnan hankinto-ohjetta. Hankkeista huomioidaan myös sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohje (khall 121§ 27.5.2024). Valtuusto hyväksyy sitovasti seuraavat tuloslaskelmaosan määrärahat sekä tulo- ja menoarviot: verotulot, valtionosuudet, rahoitustuotot ja -kulut sekä rahoitusosasta antolainojen lisäyksen ja vähennyksen sekä lainakannan muutoksen.

-Tilikauden aikana nostettavista pitkäaikaisista lainoista päättää kunnanhallitus. Lyhytaikaisen lainan nostamisesta päättää talous- ja henkilöstöjohtaja.

-Investointiosan irtaimen määrärahan siirrosta käyttötalousosaan päättää kunnanhallitus.

-Toimielimet eivät saa päättää käyttösuunnitelmissaan sisäisten erien käytöstä.

-Kunnanhallitus voi tarvittaessa täsmentää näitä määräyksiä talousarvion täytäntöönpano-ohjeissa.

4.1.1. Tilivelvolliset vuonna 2026

Hausjärven kunnan hallintosäännön 139 §:ssä todetaan tilivelvollisuudesta seuraavaa: ”Kunnanvaltuusto määrittää luottamustoimielimet, joiden jäsenet ovat tilivelvollisia ja tilivelvolliset viranhaltijat virkanimikkeen tarkkuudella voimassa olevien sääntöjen ja talousarviorakenteen perusteella. Tilivelvolliset päätetään vuosittain talousarvion yhteydessä tai tehtävien tai virkanimikkeiden muuttuessa.”

Tilivelvollisten määrittelemineen liittyy sisäisen valvonnan ketjun varmistamiseen. Tilivelvolliset on määriteltävä mm. siksi, että valtuuston vastuuvapauslausunto tilinpäätöksestä kohdistuu heihin. Tilivelvollisuus merkitsee sitä, että toiminta tulee valtuuston ja tilintarkastajan arvioitavaksi. Näin ollen tilivelvolliseen voidaan kohdistaa tilintarkastuskertomuksessa muistutus ja tilivelvolliselle voidaan myöntää vastuuvapaus.

Kuntalain 125 §:n tarkoittamalla tavalla tilivelvollinen on **kunnan toimielimen jäsen ja asianomaisen toimielimen tehtäväalueen johtava viranhaltija**. Johtavana viranhaltijana voidaan pitää toimielimen esittelijöitä ja toimielimen tehtäväalueella itsenäisestä tehtäväkokonaisuudesta vastaavia viranhaltijoita vähintään silloin, kun he ovat suoraan toimielimen alaisia.

Tilivelvollisuus ei tuo viranhaltijalle sellaista vastuuta, joka ei kuuluisi hänelle hänen asemansa perusteella muutoinkin – esimiehenä, laskujen hyväksyjänä tai määrärahojen käytöstä päättävänä viranhaltijana. Vaikka päätöksentekovaltaa delegoidaan organisaation alemmille tasoille, tilivelvolliset viranhaltijat eivät vapaudu alaistensa toimintaa koskevasta valvontavastuusta. Valvontavastuu koskee sekä toimintaa että taloutta.

Tilivelvolliset vuonna 2026 ovat seuraavat:

TILIVELVOLLISET

Alue	Tilivelvollinen
Toimielin/tulosalue	
Keskusvaalilautakunnan toiminnot	Kunnanjohtaja
Tarkastuslautakunnan toiminnot	Kunnanjohtaja
Kunnanhallituksen alaiset toiminnot	Kunnanjohtaja
Hallinto ja sisäiset palvelut -palvelukeskus	Talous- ja henkilöstöjohtaja
Elinkeinot ja kehittäminen -palvelukeskus	Kunnanjohtaja
Ympäristö- ja elinvoimalautakunnan alaiset toiminnot	Rakennustarkastaja
Sivistys- ja hyvinvointilautakunnan alaiset toiminnot	Sivistysjohtaja
Tekninen lautakunnan alaiset toiminnot (ml. vesilaitos)	Tekninen johtaja
Investointiosa	
Kunnanhallitus	Kunnanjohtaja
Sivistys- ja hyvinvointilautakunta	Sivistysjohtaja
Tekninen lautakunta	Tekninen johtaja
Rahoitusosa	Talous- ja henkilöstöjohtaja

Kunnan toimielinten jäsenet ovat kuntalain mukaisesti tilivelvollisia.

5. TULOSLASKELMA

5.1. Yleisperustelut

Kunnan toiminnot ovat pääosin budjettirahoitteisia. Kohderahoitteisena yksikkönä on käsitelty ainoastaan vesihuoltolaitosta, joka on eriytetty kunnan kirjanpidosta omaksi taseyksiköksi. Vesihuoltolaitosta on käsitelty omana tulosalueenaan Teknisen lautakunnan osana. Kunnan muut yksiköt, mukaan lukien tilapalvelu sekä ruoka- ja siivouspalvelut - on käsitelty budjettirahoitteisina yksiköinä.

Kunnan kokonaistaloutta kuvataan talousarvion ja -suunnitelman tuloslaskelmaosassa. Tuloslaskelmaosassa esitettävät kokonaistalouden keskeiset erät ovat verotulot, valtionosuudet ja varsinaisen toiminnan menot ja tulot sekä suunnitelman mukaiset poistot. Vakaan talouden lähtökohta on, että toiminnan menokehitys sopeutetaan keskeisten tuloerien kehitykseen. Sopeutuksen onnistuminen on nähtävissä tuloslaskelmaosassa tulorahoituksen riittävytenä eri suunnitelmavuosina. Tuloslaskelmaosasta suoraan saatavat tunnusluvut ovat toimintakate/toimintajäämä, tilikauden tulos ja tilikauden yli- tai alijäämä.

Muodollista tulojen ja menojen tasapainottamista eli pyrkimystä nollatulokseen kuntalaki ei edellytä vuositasolla, vaan tuloslaskelmaosan rivi ”Tilikauden ylijäämä (alijäämä)” voi olla talousarvion talousarviovuonna tai yksittäisenä suunnitelmavuonna alijäämäinen, kunhan taseeseen on kertynyt ylijäämää tai taloussuunnitelmassa päätetään yksilöidystä toimenpiteistä alijäämän kattamiseksi (KuntaL 110 §).

Tilikauden tuloksen arvioinnissa on taloussuunnitelmalla keskeinen merkitys. Kunnanhallituksen tulee tehdä toimintakertomuksessaan tai sen antamisen yhteydessä esitys tilikauden tuloksen käsittelyä sekä talouden tasapainottamista koskeviksi toimenpiteiksi. Lisäksi talousarviossa ja -suunnitelmassa tai niiden hyväksymisen yhteydessä on päätettävä toimenpiteistä, joilla edellisen vuoden taseen osoittama alijäämä ja talousarvion laatimisvuonna kertyväksi arvioitu alijäämä suunnittelukaudella katetaan.

Tuloslaskelma osoittaa, kuinka tulorahoitus riittää palvelutoiminnan menoihin, korkoihin ja omaisuuden kulumisen edellyttämiin suunnitelman mukaisiin poistoihin.

Seuraavassa taulukossa on esitetty vuoden 2026 talousarvion ja vuosien 2026 - 2028 taloussuunnitelman tuloslaskelma. Historiatietona siinä on esitetty vuoden 2024 tilinpäätöstä ja vuoden 2025 alkuperäistä talousarviota koskevat luvut.

Sarakkeessa **TA2026** on kunnanvaltuuston päätös vuoden 2026 talousarvioksi ja seuraavat sarakkeet **TS2027** ja **TS 2028** ovat suunnitelmakauden vuodet 2027 ja 2028.

5.2. Tuloslaskelma ja tuloslaskelman tunnusluvut

KUNNAN TULOSLASKELMA (ULKOISET ERÄT)

1 000 €	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Toimintatuotot	6 348	5 398	5 183	5 180	5 180
Myyntituotot	2 936	2 792	2 805	2 805	2 805
Maksutuotot	728	512	545	545	545
Tuet ja avustukset	510	423	311	310	310
Muut toimintatuotot	2 174	1 671	1 521	1 520	1 520
Valmistus omaan käyttöön		15			
Toimintakulut	-25 288	-26 331	-26 242	-26 735	-27 235
Henkilöstökulut	-14 337	-14 612	-14 634	-15 050	-15 469
Palvelujen ostot	-7 435	-7 577	-7 582	-7 660	-7 740
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 445	-2 679	-2 547	-2 547	-2 547
Avustukset	-615	-1 063	-1 113	-1 113	-1 113
Muut toimintakulut	-456	-399	-366	-366	-366
TOIMINTAKATE	-18 940	-20 918	-21 060	-21 555	-22 054
Verotulot	18 860	19 750	20 340	20 650	21 300
Valtionosuudet	4 348	4 660	4 340	4 425	4 515
Rahoitustuotot- ja kulut	-740	-662	-538	-590	-650
VUOSIKATE	3 528	2 830	3 082	2 930	3 110
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	-2 788	-2 830	-2 807	-2 900	-2 900
Satunnaiset erät*	1 302		-170		
TILIKAUDEN TULOS	2 042	0	105	30	210
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	2 042	0	105	30	210

KUNNAN TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT (ULKOISET ERÄT)

Toimintatuotot / Toimintamenot, %	25 %	20 %	20 %	19 %	19 %
Vuosikate / Poistot, %	127 %	100 %	110 %	101 %	107 %
Vuosikate euroa/asukas	446	358	390	371	394
Asukasmäärä 31.12.	7 901	7 900	7 900	7 900	7 900

*SATUNNAISET ERÄT VUONNA 2024 KOSKEE PERINTÖVAROJA JA VUONNA 2026 OITIN ALAKOULUN PUR-KUKUSTANNUKSIA

5.3. Toimintatulot ja -menot sekä toimintakate

5.3.1. Yleistä

Tuloslaskelma sisältää ulkoiset tuotot ja kulut. Vuodesta 2023 alkaen myös käyttötalousosan toimintatuotot ja -kulut sisältävät pelkästään ulkoiset erät, ainoana poikkeuksena vesihuoltolaitoksen sisäinen laskutus, jonka budjetti on lisätty oman taulukkonaan teknisen toimen tulosalu-eille. TE-toiminta siirtyi valtiolta kunnille vuoden 2025 alussa. Riihimäen seudulla tämä toteutetaan isäntäkuntamallilla, jolloin Hausjärvi maksaa Riihimäen kaupungille palvelun toteuttamisesta kuntalaisilleen.

Toimintakate muodostuu varsinaisen toiminnan toimintatuottojen ja toimintakulujen erotuksesta huomioiden valmistus omaan käyttöön. Luku osoittaa, kuinka paljon toimintamenoista jää katettavaksi veroilla ja valtionosuuksilla.

Ulkoisten toimintatuottojen arvioidaan alentuvan 4 % verrattuna vuoden 2025 alkuperäiseen talousarvioon. Toimintatuottojen nettomuutos johtuu mm. metsän myyntituottojen määräaikaisen korotuksen poistumisesta, tonttien myyntituottojen arvion alenemisesta.

Ulkoisten toimintakulujen arvioidaan laskevan 0,3 % vuoden 2025 alkuperäiseen talousarvioon verrattuna. Palkkakulujen arvioidaan 3 %:n yleiskorotuksesta huolimatta kasvavan vain 0,2 % henkilöstövähennyksistä johtuen. Kotikuntakorvauskulut alenevat, kun muiden kuntien kouluissa ei opiskele enää niin paljon hausjärveläisiä lapsia ja nuoria.

Tuottojen ja kulujen erotuksena toimintakatteen alijäämä paranee 0,7 %:lla vuoden 2025 alkuperäiseen talousarvioon verrattuna.

Poistojen määrä kasvaa Hausjärven monitoimihallin valmistuessa. Kirjanpito-ohjelman poistosimulaatio on osoittautunut virheelliseksi menojäännöspoistojen osalta. Tämä aiheuttaa sen, että poistot ovat talousarviossa noin 0,1 miljoonaa euroa liian matalalla tasolla. Asian selvittelyä jatketaan ohjelmistotoimittajan kanssa. Tarkan summan selvittyä tehdään talousarviomuutosesitys.

Korkokulut laskevat edelliseen vuoteen verrattuna korkotason laskun myötä, vaikka investointitaso on kohtuullisen korkea.

5.3.2. TE-uudistus

Vuodesta 2026 alkaen toimintakuluissa ja valtionosuuksissa on huomioitu TE-2025 –uudistus, joka toisaalta nostaa valtionosuuksia, mutta vastaavasti lisää kuluja. Palvelut toteutetaan isäntäkuntamallilla Riihimäen kaupungin toimesta.

5.3.3. Asuntojen, muiden rakennusten ja maa- ja vesialueiden vuokrat

Ulkoisiin vuokratuottoihin on sisältynyt vuodesta 2023 alkaen Kanta-Hämeen hyvinvointialueen vuokraamien sote-käytössä olevien tilojen vuokratuottoarviot. Vuokrasopimukset hyvinvointialueen kanssa tehtiin määräaikaisina vuosille 2023-2025. Hyvinvointialue vuokrasi tilat uudella toistaiseksi voimassa olevalla vuokrasopimuksella 1.1.2026 alkaen. Parhaillaan selvitetään sote-kiinteistöjen myyntiä. Mikäli kiinteistöjä myydään, valmistellaan myyntiä koskevat talousarviomuutokset. Mikäli kiinteistöjä ei saada myytyä, on edessä sote-kiinteistöjen yhtiöittäminen. Tällöin vuokratuotot ja –kulut kohdistuisivat suoraan yhtiölle kunnan sijasta.

Vuonna 2026 asuntojen vuokratuotoille on budjetoitu 0,166 miljoonaa euroa. Muiden rakennusten vuokratuotoille on budjetoitu 1,038 miljoonaa euroa, josta suurimmat vuokratuottoarviot syntyvät Lehtimajat –kiinteistöstä (arvio noin 0,58 milj. euroa) ja Dementiakoti Lasihelmen kiinteistöstä (arvio noin 0,16 milj. euroa). Lisäksi vuokratuottoja saadaan maa-alueiden vuokraamisesta noin 0,15 miljoonaa euroa.

5.3.4. Leasingrahoitus

Leasing eli liisaus on käyttöomaisuuden pitkäaikaista vuokrausta. Leasing-sopimuksin kunta saa käyttöoikeuden leasingkohteeseen sitoutumalla maksamaan leasingvuokraa sopimuksen keston ajan (esim. ICT-laitteissa tyypillisesti 4 vuoden ajan). Rahoitusleasing ja kiinteistöleasing ovat selkeästi rahoituskeinoja, kun taas käyttöleasingiin kuuluu tyypillisesti lyhytaikaisemmat vuokrasopimukset, jotka eivät olennaisesti eroa tavanomaisesta irtaimen omaisuuden vuokrasta. Raja rahoitus- ja käyttöleasingin välillä on liukuva. Kiinteistöleasingissa kohde (usein tontti+maa-alue) myydään tyypillisimmin ensin tulevalle vuokranantajalle, jolta kohde vuokrataan takaisin omaan käyttöön leasing-sopimuksella. Yleensä vuokranantaja jälleenrahoittaa leasingsopimuksen siirtämällä sen rahoitusyhtiölle.

Tyypillisesti leasing -sopimus koskee useaa vuotta, eikä ole irtisanottavissa kesken sopimuskauden. Leasingvastuulla tarkoitetaan euromäärää, joka leasing-sopimuksesta on vielä maksamatta tietyllä ajanhetkellä.

Kuntasektorilla leasing-vuokrausta käytetään perinteisesti vaihtoehtona lainarahoituksena rahoitettaville investoinneille mm. koneiden ja laitteiden osalta ja jonkin verran myös rakennusten osalta. Samalla saadaan helpotettua kunnan omaa työtä mm. leasingkohteiden hallintapalvelun ja käytettyjen laitteiden poistopalvelun avulla. (Averio, Koskinen, & Laesterä, 2019).

HYÖDYKKEIDEN HANKINTA OMAKSI VS. LEASING-VUOKRAUS

Talousarviokäsittelyssä valtuusto päättää erikseen käyttötalousosan ja investointiosan määrärahoista. Riippuen siitä, aiotaanko hyödykkeitä liisata vai hankkia omaksi, määrärahat sisällytetään osittain eri tavoin talousarvioesitykseen. Mikäli hyödykkeet aiotaan hankkia omaksi, määrärahat on varattava käyttötalousosaan, ellei kyseessä ole investointi (yli 10 000 euron hankinta). Investointikohteiden määrärahat varataan hankintavuoden investointiosaan ja hankinnasta tehtävät poistot sisällytetään käyttötalousosaan. Investointien hankintahinta kirjataan kirjanpidossa hankintavuoden taseeseen ja siitä tehdään vuosittain poistoja poistosuunnitelman mukaisesti (esim. atk-laitteissa 3-5 vuoden aikana). Investointi alentaa tilikauden tulosta usean vuoden ajan, kunnes koko hankintahinta on saatu poistettua taseesta.

Leasing -rahoituksella hankittujen hyödykkeiden leasingmaksuja varten on varattava käyttötalousosaan määrärahaa useaksi vuodeksi eli koko leasingsopimuskauden ajaksi, koska sopimus ei ole irtisanottavissa kesken sopimuskauden. Leasing-kulut alentavat tilikauden tulosta sopimuskautensa ajan. Toisin kuin investointeja, leasing-rahoituksella hankittuja hyödykkeitä ei ole kunnan kirjanpidossa mahdollista kirjata taseeseen, vaan leasing- ja muut vuokravastuut raportoidaan pelkästään tilinpäätöksen liitetietoina.

LEASING-RAHOITUKSEN KÄYTTÖ KUNNASSA

ICT-laitteiden osalta kunnanhallitus päätti 31.3.2020 (59§) kokouksessaan, että Hausjärven kunnassa siirrytään ICT-laitteiden leasing-palveluihin 1.6.2020 alkaen.

Hausjärvi liisaa pääasiassa ICT-laitteita, kopiokoneita ja autoja. Uusien leasing-sopimusten vastuut ulottuvat tyypillisesti 3-4 vuoden ajanjaksolle. Leasing-vuokriin on budjetoitu vuodelle 2026 yhteensä 0,14 miljoonaa euroa.

Kopiokoneiden leasing-sopimukset on tehty Tukirahoitus Oy:n kanssa. Henkilöauto on liisattu Arval Oy:ltä. Kunta solmi 3 Step-IT:n kanssa leasingpalvelusopimuksen vuonna 2020, joka päättyi 31.5.2024 ja kilpailutettiin uudestaan. Uudenkin kilpailutuksen voitti 3 Step IT. Valtuusto nosti 3 Step IT Oy:n hankintalimiitin (leasing-vastuiden enimmäismäärä) 150 000 eurosta 350 000 euroon 4.5.2021 päätöksellä.

KUNNANVALTUUSTON LINJAUS KOSKIEN LEASING-RAHOITUKSEN KÄYTTÖÄ KUNNASSA

Kunnanvaltuusto päätti 4.5.2021 (18§), että linjaukset leasing-rahoituksen käyttöperiaatteista Hausjärven kunnassa valmistellaan vuoden 2022 talousarviovalmistelun yhteydessä. Tämän pohjalta kunnanvaltuusto hyväksyi 7.12.2022 (88§) seuraavan linjauksen: ”Hausjärven kunta hankkii leasing-rahoituksella kopiokoneet, ICT-laitteet (ainakin kannettavat tietokoneet ja padit) ja henkilöautot yksittäisiä, erikseen perusteltuja poikkeuksia lukuun ottamatta. Lisäksi yli 500 euroa maksavan irtaimen omaisuuden ja IT-ohjelmistojen osalta arvioidaan tapauskohtaisesti taloudellisten ja toiminnallisten hyötyjen perusteella, liisataanko hyödyke vai hankitaanko se kunnan omistukseen. Leasingrahoitukseen päädyttyä sille tarvitsee olla varattuna määräraha talousarvion leasingvuokriin. Kunnanhallitukselle annetaan valtuudet tarvittaessa siirtää investointiosan irtaimen omaisuuden määrärahaa käyttötalousosaan osaksi leasingkulujen määrärahaa. Lisäksi kunnanhallituksella tai asianomaisella toimielimellä on oikeus tehdä talousarvion sisäisiä käyttötalousosan muutoksia myös leasingvuokrien määrärahoihin tilikauden aikana. Tällöin tulee kuitenkin huomioida, että leasing -kulujen kasvattamisesta aiheutuva määrärahan uudelleenkohdistus tulee sisällyttää kaikkiin niihin tuleviin talousarviovuosiin, joihin uusi leasing-rahoitushankinta tulee vaikuttamaan. Kunnan hankintaohjeeseen lisätään tarkemmat linjaukset leasing-rahoituksen käytöstä hankintakategorioittain hallintosäännön uudistuksen yhteydessä vuonna 2022.”

LEASING-MÄÄRÄRAHAT 2026

Toimialat esittävät yhteensä 0,14 miljoonan euron varaamista leasing-kuluihin vuonna 2026. Tämä jakautuu seuraavasti:

LEASING-MÄÄRÄRAHAT VUONNA 2026

Toimiala	Leasingrahoitus 2026
Hallinto*	36 100
Sivistystoimi	102 000
Tekninen toimi	3 000
YHTEENSÄ	141 100

*) Kunnanvaltuusto, keskusvaalilautakunta, tarkastuslautakunta, kunnanhallitus, palvelukeskukset ml. ympäristö- ja elinvoimalautakunta

Hallinnon leasing-vuokrat muodostuvat pääasiassa keskitetyn ICT-toiminnan, kopiokoneiden, IT-laitteiden ja auton leasingvuokrista. Sivistystoimi on siirtynyt laajasti IT-laitteiden liisaukseen (mm. kannettavat tietokoneet, padit), kun aiemmin laitteita sisällytettiin enemmän investointikohteiksi.

5.3.5. Hausjärven monitoimihalli

Hausjärven monitoimihallin investointikustannuksiksi on varattu vuoden 2025 alkuperäisessä investointisuunnitelmassa 2 miljoonaa euroa, jota esitetään laskettavaksi 550 000 euroon ja vuoden 2026 taloussuunnitelmassa 2,85 miljoonaa euroa. Lisäksi investointikuluja on syntynyt 0,13 miljoonaa euroa vuonna 2024. Ensikertaiseen kalustamiseen on varattu 0,2 milj. euroa vuodelle 2026. Monitoimihalliin saatiin yhteensä 600 000 euron avustus opetus- ja kulttuuriministeriöltä, joka kohdistuu vuosille 2025-2026.

Monitoimihalli on tarkoitus ottaa käyttöön 1.8.2026. Poistojen arvioidaan olevan noin 0,12 miljoonaa euroa vuodessa, investoinnista johtuvien korkokulujen aluksi noin 0,07 miljoonaa euroa vuodessa ja ylläpitokulujen noin 0,15 milj. euroa vuodessa.

Vuodelle 2026 on lisäksi varattu elinkeinoelämän kehittämisen palvelukeskukseen 10 000€ monitoimihallin avajaistapahtumaa varten. Tapahtuma on kuntalaisille ilmainen ja siellä on ohjelmaa niin lapsille kuin aikuisille. Avajaiskonsertti on suunniteltu tapahtuvaksi arvioidun valmistumisen jälkeen.

Monitoimihalli palvelee kuntalaisia ja koululaisia liikuntahallina sekä tapahtumien pitopaikkana.

5.3.6. Vyörytyserät ja sisäiset erät

Kuntien automaattinen talousraportointi käynnistyi vuodesta 2021 alkaen siirtymäajalla. Kunta on hyödyntänyt raportoinnissa Raindance –ohjelmistoa tilikaudesta 2024 alkaen. Kuntien ja kuntayhtymien automatisoidun talousraportoinnin käsikirja (AURA) ohjaa talousraportointia. Sisäisten erien käyttö osoittautui yhteen sopimattomaksi palveluluokkakohtaisen raportoinnin kanssa, josta johtuen sisäisten tuottojen ja kulujen sijasta mm. ruoka- ja siivouspalvelujen ja kiinteistöjen ulkoiset kulut vyörytetään joko suoraan tapahtumien kirjaamishetkellä tai jakson päätyttyä oikeille palveluluokille. Sisäisinä erinä käsitellään enää taseyksikköasemasta johtuen vesihuoltolaitoksen sisäiset korot, erien väliset siirrot sekä vesihuoltolaitoksen sisäinen laskutus (TA 2026 volyyymi 67 700 euroa). Tästä johtuen talousarvion käyttötalousosan luvut ovat ulkoisia, ainoana poikkeuksena seuraavat vesi- ja jätevesimaksujen sisäiset erät:

Yhdyskuntatekniset palvelut	-6 500
Tilapalvelut	-61 200
<u>Vesihuoltolaitos (taseyksikkö)</u>	<u>67 700</u>
Netto	0

Sisäiset korot ja mahdolliset rakennusvalvonnan sisäiset erät sisällytetään vasta toteumavaiheessa lukuihin.

5.3.7. Suunnitelmavuosien toimintamenot ja -tulot

Suunnitelmavuosille 2027–2028 on arvioitu toimintatuottojen ja menojen muutokset karkealla tasolla. Henkilöstökulujen arvioidaan kasvavan 2,8% vuosittain ja palvelujen ostojen kasvavan 1,0 %:lla vuosittain. Sote -kiinteistöjen vuokratuotot ja -kulut ovat toistaiseksi sisällytetty taloussuunnitelmavuosiin ja näiden osalta lukuja tarkennetaan seuraavassa talousarviossa, kun tiedossa on, saatiinko kiinteistöt myytyä vai perustettiin ne niistä varten osakeyhtiö, joka hallinnoi kiinteistöjä. Molemmissa tapauksissa talousarvioon ja taloussuunnitelmalukuihin tulee muutok-

sia. Verotuloennuste on tehty Kuntaliiton 9/2025 ennusteen tasolle. Valtionosuuksien korotusarviona on käytetty vuosittain 2,0 %. Poistoarviossa on huomioitu Hausjärven monitoimihallin vaikutus poistoarvion kasvuun. Korkokulujen osalta on oletettu, että nykyisen korkotason mukaisen lainan määrä kasvaa vuosittain, kun vanhoja edullisempia lainoja lyhennetään ja lisäksi lainanottotarve kasvaa investointien johdosta.

Talousarvioon 2026 sisällytetyt tehostamistoimet vaikuttavat osaltaan myös taloussuunnitelma-vuosille. Talousarviovuonna 2026 taloutta ja toimintaa seurataan tarkasti koko kunnan tasolla ja pyritään sopeuttamaan toimintaa palvelutarpeiden ja muiden muuttuvien tekijöiden pohjalta.

5.4. Verotulot ja valtionosuudet

5.4.1. Verotulot

Hausjärven kunnan tuloveroprosentiksi vuodelle 2026 on valtuuston päätöksellä vahvistettu 9,3 % (v.2025 9,3%). Myös kiinteistöveroprosentit säilyvät vuoden 2025 tasolla.

Verotulojen arvioidaan kasvavan 3,0 % kunnan alkuperäiseen talousarvioon nähden. Vuosien 2026-2028 verotuloennuste on tehty Kuntaliiton 9/2025 verotuloennusteen tasolle. Kiinteistö-verotuloissa ei ole toistaiseksi huomioitu aurinkovoimaloiden mahdollisia verotulolisäyksiä.

Verotulojen kehitys on esitetty alla olevassa taulukossa.

VEROTULOJEN ERITTELY

(1000 euroa)	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Kunnallisvero	15 976	16 880	17 560	17 820	18 440
<i>Muutos, %</i>	-	5,7 %	4,0 %	1,5 %	3,5 %
Osuus yhteisöverosta	1 016	1 000	920	970	1 000
<i>Muutos, %</i>	-	-1,6 %	-8,0 %	5,4 %	3,1 %
Kiinteistövero	1 867	1 870	1 860	1 860	1 860
<i>Muutos, %</i>	-	0,2 %	-0,5 %	0,0 %	0,0 %
Verotulot yhteensä	18 860	19 750	20 340	20 650	21 300
<i>Muutos, %</i>	-	4,7 %	3,0 %	1,5 %	3,1 %

5.4.2. Valtionosuudet

Kunnan peruspalveluiden valtionosuus lasketaan kunnan ikärakenteen, sairastavuuden ja muiden laskennallisten kustannusten perusteella. Valtionosuuden laskennallinen peruste muuttuu vuosittain ns. automaattimuutosten perusteella. Näitä ovat esimerkiksi asukasmäärien muutokset sekä kustannustason muutoksesta johtuvat hintojen muutokset (indeksimuutos). Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuus perustuu mm. oppilas- ja asukasmääriin. Valtionosuus maksetaan kuukausittain talousarviovuotta edeltävän vuoden lopussa tehdyn päätöksen perusteella lukuun ottamatta opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain mukaisia lukiokoulutuksen valtionosuuksia, joita tarkistetaan talousarviovuoden joulukuussa toteutuneiden opiskelijamäärien mukaiseksi.

Valtionosuuksien budjetoinnissa vuodelle 2026 on käytetty peruspalvelujen valtionosuuksien budjetoinnin pohjana valtiovarainministeriön 9/2025 julkaisemaa arviota valtionosuuksista. Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuuksien negatiivisessa erässä (vähentää tuottoja) on huomioitu lukiokoulutuksen rahoitusuudistuksen vaikutus, joka vähentää vuosina 2026-2028 rahoitusta 50 000 eurolla vuosittain. Valtiovarainministeriö tekee päätökset kunnan peruspalvelujen valtionosuuksista vuodelle 2026 joulukuun lopussa 2025. Valtionosuuksien vaikutuksia ei ole huomioitu taloussuunnitelmavuosissa 2027-2028.

Valtionosuuksien arvioidaan vähenevän 6,9% kunnan alkuperäiseen talousarvioon nähden. Vuonna 2025 valtionosuudet nousivat TE-uudistuksesta johtuen tehtävien siirtyessä kunnille. Valtionosuuksiin tehdään vuosina 2025–2027 leikkauksia muun muassa sote-siirtoon liittyvien takautuvasti perittävien valtionosuuksien vuoksi. Valtionosuuksien kasvua hidastavat myös hallituksen päättämä yhden prosenttiyksikön indeksijarru vuosina 2024–2027 sekä asukasluvun ja laskentatekijöiden muutokset, erityisesti lapsi-ikäluokkien pieneneminen.

Valtionosuuksien kehitys on esitetty alla olevassa taulukossa.

VALTIONOSUUKSIEN ERITTELY

(1000 euroa)	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Peruspalvelujen valtionosuus	1 409	2 470	2 260	2 305	2 350
<i>Muutos, %</i>	-	75,3 %	-8,5 %	2,0 %	2,0 %
Verotulotasaus	2 709	2 700	2 560	2 610	2 660
<i>Muutos, %</i>	-	-0,3 %	-5,2 %	2,0 %	1,9 %
Opetus- ja kulttuuriministeriön vos	-1 162	-1 310	-1 200	-1 220	-1 245
<i>Muutos, %</i>	-	12,7 %	-8,4 %	1,7 %	2,0 %
Verotulomenetysten kompensatio	1 392	800	720	730	750
<i>Muutos, %</i>	-	-42,5 %	-10,0 %	1,4 %	2,7 %
Valtionosuudet yhteensä	4 348	4 660	4 340	4 425	4 515
<i>Muutos, %</i>	-	7,2 %	-6,9 %	2,0 %	2,0 %

5.4.3. Kotikuntakorvaukset

Jokaiselle kunnalle kuuluva osuus koulutuskustannuksista maksetaan peruspalveluiden valtionosuudessa, jossa jokaiselle ikäluokalle on määritelty perushinta ikäluokan peruspalveluiden tarpeen mukaisesti. Jos oppilas käy koulua kotikuntansa ulkopuolella, koulutuksen järjestäjäkunnalle siirretään kotikuntakorvaustuloa oppilaan kotikunnalta. Kotikuntakorvaustuloja saadaan myös sijoitettujen oppilaiden kotikunnilta kunnan peruspalvelulain mukaisesti. Opetustoimen kotikuntakorvaustulot sisältyvät myyntituottoihin (TA 2026: 959 100 euroa (TA2025: 603 900 euroa)).

Muille opetuksen järjestäjille siirretyt kotikuntakorvausmenot sisältyvät opetustoimen talousarviossa asiakaspalveluiden ostoihin (TA2026: 800 000 euroa (TA2025: 1 048 000 euroa)).

6. RAHOITUSOSA

6.1. Rahoituslaskelma

Kunnan toiminnan rahoitusta tarkastellaan rahoituslaskelman ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla. Rahoituslaskelmassa esitetään erikseen tulorahoituksen ja investointien nettomäärä ja rahoitustoiminnan eli anto- ja ottolainauksen, oman pääoman ja maksuvalmiuden muutosten nettomäärä. Näiden kahden nettomäärän erotus tai summa osoittaa kunnan kassavarojen muutoksen tilikaudella.

KUNNAN RAHOITUSLASKELMA

RAHOITUSLASKELMA /ulkoiset (1000€)	TP 2024	Alkuper. TA 2025	Muutettu TA 2025	TA2026	TS2027	TS2028
TOIMINNAN RAHAVIRTA						
Vuosikate	3 528	2 830	2 452	3 082	2 930	3 110
Satunnaiset erät	1 302					
Tulorahoituksen korjauserät	-189	-250	-250	-200	-200	-200
	4 640	2 580	2 202	2 882	2 730	2 910
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA						
Investointimenot	-5 891	-3 800	-2 446	-5 125	-5 070	-6 175
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0	0	0	0	0	0
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	198	280	280	220	220	220
	-5 693	-3 520	-2 166	-4 905	-4 850	-5 955
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-1 054	-940	36	-2 023	-2 120	-3 045
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA						
Antolainasaamisten muutokset	-4	0	0	0	0	0
Antolainasaamisten lisäykset	-18	0	0	0	0	0
Antolainasaamisten vähennykset	14	0	0	0	0	0
Lainakannan muutokset	555	640	40	2 070	2 000	3 130
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	5 000	5 000	5 000	6 000	6 000	7 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-3 445	-3 860	-4 460	-3 930	-4 400	-4 870
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-1 000	-500	-500		400	1 000
Oman pääoman muutokset	0	0	0	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	-259	0	0	0	0	0
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	122	0	0	0	0	0
Vaihto-omaisuuden muutos	-4	0	0	0	0	0
Saamisten muutos	-657	0	0	0	0	0
Korottomien pitkä- ja lyhytaikaisten velkojen muutos	280	0	0	0	0	0
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	292	640	40	2 070	2 000	3 130
RAHAVAROJEN MUUTOS	-762	-300	76	47	-120	85
Rahavarat 31.12.	3 080	2 780	3 156	3 203	3 083	3 168
Rahavarat 1.1.	3 841	3 080	3 080	3 156	3 203	3 083

KUNNAN RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

(1000 euroa)	TP 2024	TA+M 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Toim. ja inv. rahavirran kertymä 5 vuodelta	-1 298	143	-3 015	-5 211	-8 205
Investointien tulo-rahoitus, %	60 %	100 %	60 %	58 %	50 %
Lainanhoitokate	1,02	0,6	0,81	0,71	0,68
Kassan riittävyys, pv	32	34	33	31	30
Asukasluku	7 901	7 900	7900	7900	7900

6.2. Lainakanta ja sen muutokset

Lainakannan muuttuminen koostuu pitkä- ja lyhytaikaisten lainojen lisäyksistä ja vähennyksistä. Vuoden 2025 tiedoissa on käytetty talousarviomuutoksen mukaista lainakannan muutosennustetta. Lainakannan kehitys vuosina 2026–2028 perustuu rahoituslaskelmaan, jossa huomioidaan tuloslaskelmaosan ja investointien vaikutus lainatarpeen muutokseen. Lainamäärä kasvaa vuosina 2026–2028. Lainakannan kasvu johtuu mm. Hausjärven monitoimihallin rakentamisesta (2026 asti) ja Hausjärven yhtenäiskoulun yläkoulusta (2027–2028).

LAINAKANTA JA ARVIO TULEVASTA KEHITYKSESTÄ

(1000 euroa)	TP 2024	TA+M 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Lainakanta jakson alussa	25 947	26 502	26 542	28 612	30 612
Lainakannan muutos	555	40	2 070	2 000	3 130
Lainakanta jakson lopussa	26 502	26 542	28 612	30 612	33 742
Asukasluku	7 901	7 900	7 900	7 900	7 900
Lainakanta/asukas	3 354	3 360	3 622	3 875	4 271

Vuoden 2024 tilinpäätöksessä kuntien lainakanta oli keskimäärin 3 434 euroa per asukas.

6.3. Investointimenot

Investointiosan kokonaisuus on talousarvio- ja taloussuunnitelmavuosina seuraavan kaltainen. Taulukossa on esitetty investointisuunnitelma talousarviovuodelle 2026 ja taloussuunnitelma-vuosille 2027–2028.

INVESTOINTISUUNNITELMA, LUVUT 1 000 €

INVESTOINNIT YHTEENSÄ	TP 2024	TA+M 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Tulot yhteensä	8	30	20	20	20
Rahoitusosuudet yhteensä	0	0	420	0	0
Menot yhteensä	-5 891	-2 446	-5 125	-5 070	-6 175
Netto yhteensä	-5 883	-2 416	-4 685	-5 050	-6 155

TALOUSARVIOVUODEN SUURIMMAT INVESTOINNIT

Suurimmat investoinnit (netto)	TP 2024	TA+M 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Elinkeinopoliittiset hankkeet	-207	-300	-300	-300	-300
Maa-alueiden osto	-1 255	-50	-50	-50	-50
Oitin alakoulun uudisrakennus	-2 136				
Oitin alakoulun ensikertainen varustaminen	-292				
Oitin yhtenäiskoulu, monitoimihalli (netto)	-130	-550	-2 430		
Oitin yhtenäiskoulu, monitoimihallin ensikertainen kalustus			-200		
Oitin yhtenäiskoulu, yläkoulu			-40	-3 000	-4 000
Oitin yhtenäiskoulu, yläkoulun ensikertainen kalustus					-350
Kiinteistöjen peruskorjaukset	-264	-373	-320	-300	-300
Valaistus	-121	-140	-100	-80	-80
Päällystäminen	-158		-150		-150
VL Viemärikaivojen saneeraus	-173	-90	-70	-70	-70
VL Hyvinkään Veden investoinnit			-110		
Vesitornit		-200			
Kirjaston monitoimiauto				-450	
Pienoiskuorma-auto Renault GHU-760 korvaaminen		-194			
Vaahteratie, jk/pp rakentaminen	-245				
Aurinkorannan kunnallistekniikka (kiinteät rakenteet +vesilaitos)					-155
Kt54 yritysalue (Oitti) (kiinteät rakenteet+vesilaitos)			-250	-400	
Muinolan kevyen liikenteen sillan uusiminen (Ryttylä)		-162			
Eteläkaaren jatkeen parantaminen (Pajatie, Ryttylä)			-120		
Kotipaikka, kunnallistekniikka (Monni)				-100	-350
5 suurinta yksittäistä investointia yhteensä	-4 192	-1 617	-3 500	-4 450	-5 105
5 suurinta yhteensä % kaikista	71,3%*	66,9%	74,7%	88,1%	82,9%
Nettoinvestoinnit yhteensä	-5 883	-2 416	-4 685	-5 050	-6 155

7. KÄYTTÖTALOUSOSA

7.1. Valtuuston hyväksymät määrärahat ja tuloarviot toimialoittain

Käyttötaloulososassa on toimielimittäin esitetty valtuuston hyväksymät määrärahat (menot) ja tuloarviot (tulot) sekä näiden erotuksena toimintakate. Toimialalle suoraan tehdyistä investoinneista on esitetty poistot ja näiden erotuksena netto. **Talousarviovuoden TA2026 määrärahat ovat valtuustoon nähden sitovia.** Suunnitelmavuosien TS2027 ja TS2028 määrärahat ja tuloarviot ovat ohjeellisia. Historiatietoina esitetään vuoden 2024 tilinpäätöksen ja vuoden 2025 alku-peräisen talousarvion luvut. Vastaavat luvut on esitetty käyttötaloulososassa toimialojen kohdalla.

Kunnanvaltuustoa koskevassa osassa on esitetty valtuustoon nähden sitovat toiminnalliset tavoitteet eli strategiset vuositavoitteet. Toimialoilla hyväksytyt, valtuustoon nähden sitovat toiminnalliset tavoitteet on esitetty koottuna käyttötaloulososan lopussa. Tulosalueittain on esitetty lautakuntiin nähden sitovat toiminnalliset tavoitteet ja muut tulostavoitteet sekä keskeiset painopistealueet ja tunnusluvut. Tulosalueiden kohdalla esitetyt painopistealueet, kehittämiskohdet ja tunnusluvut ovat operatiivisia tavoitteita ja indikaattoreita, joilla ei ole erityistä sitovuutta kunnan toimielimiin nähden.

Lisäksi tulosalueittain on esitetty kunnanhallitukseen/lautakuntiin nähden sitovat tulo- ja meno-perusteet sekä menoja, tuloja ja nettoa koskeva laskelma, jossa saraketietoina on esitetty vastaavat tiedot kuin valtuustoon nähden sitovissa erissä.

Talousarviossa esitetty sitova tavoite sitoo valtuustoa alempia viranomaisia samalla tavalla kuin määräraha.

TALOUSLUVUT - KUNNANVALTUUSTO (ULKOISET JA SISÄISET ERÄT)

(1 000 euroa)	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Toimintakulut	-58	-74	-76	-78	-79
Toimintakate	-58	-74	-76	-78	-79
Yhteensä	-58	-74	-76	-78	-79

TALOUSLUVUT - KESKUSVAALILAUTAKUNTA (ULKOISET JA SISÄISET ERÄT)

(1 000 euroa)	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Toimintatuotot	45	30	0	40	0
Toimintakulut	-62	-46	0	-40	0
Toimintakate	-16	-16	0	0	0
Yhteensä	-16	-16	0	0	0

TALOUSLUVUT - TARKASTUSLAUTAKUNTA (ULKOISET JA SISÄISET ERÄT)

(1 000 euroa)	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Toimintakulut	-32	-35	-37	-38	-38
Toimintakate	-32	-35	-37	-38	-38
Yhteensä	-32	-35	-37	-38	-38

TALOUSLUVUT - KUNNANHALLITUS (ULKOISET JA SISÄISET ERÄT)

(1 000 euroa)	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Toimintatuotot	506	251	213	213	213
Toimintakulut	-579	-478	-478	-483	-494
Toimintakate	-73	-227	-265	-270	-281
Poistot ja arvonalentumiset	-26	-26	-24	-24	-24
Satunnaiset erät	1 302	0	0	0	0
Yhteensä	1 202	-253	-289	-294	-305

TALOUSLUVUT - TALOUS- JA HALLINTOPALVELUT -PALVELUKESKUS (ULKOISET JA SISÄISET ERÄT)

(1 000 euroa)	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Toimintatuotot	156	83	79	39	79
Toimintakulut	-2 819	-3 019	-3 053	-3 070	-3 169
Toimintakate	-2 663	-2 936	-2 975	-3 032	-3 090
Poistot ja arvonalentumiset	-80	-126	-124	-124	-124
Yhteensä	-2 743	-3 063	-3 098	-3 155	-3 214

TALOUSLUVUT - ELINVOIMAPALVELUT-PALVELUKESKUS (ULKOISET JA SISÄISET ERÄT)

(1 000 euroa)	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Toimintatuotot	616	400	304	304	304
Toimintakulut	-1 709	-2 839	-2 809	-2 841	-2 873
Toimintakate	-1 092	-2 439	-2 505	-2 537	-2 569
Poistot ja arvonalentumiset	-14	-14	-1	-1	-1
Yhteensä	-1 107	-2 453	-2 506	-2 538	-2 570

TALOUSLUVUT - SIVISTYS- JA HYVINVOINTILAUTAKUNTA (ULKOISET JA SISÄISET ERÄT)

(1 000 euroa)	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Toimintatuotot	1 884	1394	1 810	1 807	1 807
Toimintakulut	-15 148	-15 236	-15 356	-15 701	-16 050
Toimintakate	-13 264	-13 842	-13 546	-13 894	-14 243
Poistot ja arvonalentumiset	-13	-14	-13	-13	-13
Yhteensä	-13 277	-13 855	-13 559	-13 908	-14 256

TALOUSLUVUT - TEKNINEN LAUTAKUNTA (ULKOISET JA SISÄISET ERÄT)

(1 000 euroa)	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Toimintatuotot	3 216	3 307	2 844	2 844	2 844
Valmistus omaan käyttöön	0	15	0	0	0
Toimintakulut	-4 956	-4 671	-4 500	-4 548	-4 596
Toimintakate	-1 741	-1 349	-1 656	-1 704	-1 752
Rahoitustuotot ja -kulut	-23	0	0	0	0
Poistot ja arvonalentumiset	-2 654	-2 650	-2645	-2 645	-2 645
Yhteensä	-4 418	-3 999	-4 302	-4 349	-4 397

7.2. Kunnanvaltuusto

TEHTÄVÄN KUVAUS

Hausjärven kunnanvaltuuston hyväksymän kuntastrategian maali on vuodessa 2035. Nykyisen strategian mukaiset, koko kuntaa ja kuntakonsernia koskevat päämäärät ja tavoitteet on esitetty talousarviokirjan lopussa. Toimialakohtaiset päämäärät ja tavoitteet kunnanvaltuuston strategisten päämäärien toteuttamiseksi on esitetty toimialakohtaisesti käyttötalousosassa.

TOIMINNALLISET MUUTOKSET

Ei toiminnallisia muutoksia.

TALOUSLUVUT - KUNNANVALTUUSTO (ULKOISET JA SISÄISET ERÄT)

(1 000 euroa)	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Toimintakulut	-58	-74	-76	-78	-79
Toimintakate	-58	-74	-76	-78	-79
Yhteensä	-58	-74	-76	-78	-79

7.3. Keskusvaalilautakunta

TEHTÄVÄN KUVAUS

Keskusvaalilautakunta huolehtii kuntavaalien, aluevaalien, eduskuntavaalien, presidentinvaalien, europarlamenttivaalien ja kansanäänestysten järjestämisestä.

TOIMINNALLISET MUUTOKSET

Vaaleja ei ole vuonna 2026.

TALOUSLUVUT - KESKUSVAALILAUTAKUNTA (ULKOISET JA SISÄISET ERÄT)

(1 000 euroa)	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Toimintatuotot	45	30	0	40	0
Toimintakulut	-62	-46	0	-40	0
Toimintakate	-16	-16	0	0	0
Yhteensä	-16	-16	0	0	0

7.4. Tarkastuslautakunta

TEHTÄVÄN KUVAUS

Valtuusto asettaa tarkastuslautakunnan hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä arvioinnin järjestämistä varten. Tarkastuslautakunnan tehtävänä on mm. arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Tarkastuslautakunnan on huolehdittava, että tilintarkastajalla on käytössään riittävät voimavarat riippumattoman tilintarkastuksen toimittamiseksi.

Tarkastuslautakunta ja tilintarkastaja yhdessä tukevat hallinnon ja talouden asianmukaista hoitamista ja toisaalta varmistavat riittävällä tavalla toiminnan oikeellisuutta, tuloksellisuutta ja tarkoituksenmukaisuutta.

TOIMINNALLISET MUUTOKSET

Ei tiedossa olevia muutoksia.

VUOSITAVOITTEET

Painopiste ja tavoite

Me tarjoamme mahdollisuudet hyvään elämään

1) Vuoden 2025 talouden ja hallinnon arviointi ja tarkastus 31.5.2026 mennessä; tuotoksena arviointikertomus (lautakunta) ja tilintarkastuskertomus (tilintarkastaja). Vuoden 2026 arviointiohjelman valmistelu ja toteutuksen aloitus syksyllä 2026.

TALOUSLUVUT - TARKASTUSLAUTAKUNTA (ULKOISET JA SISÄISET ERÄT)

(1 000 euroa)	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Toimintakulut	-32	-35	-37	-38	-38
Toimintakate	-32	-35	-37	-38	-38
Yhteensä	-32	-35	-37	-38	-38

7.5. Kunnanhallitus

TEHTÄVÄN KUVAUS

Kunnanhallituksen vastuulla ovat seuraavat tulosalueet: kunnanhallitus ja ylin johto ja kuntien yhteistoiminta. Kunnanhallitus vastaa lisäksi Hallintopalvelut -palvelukeskuksen sekä Elinvoima-palvelut-palvelukeskuksen tuloarvioista ja määrärahoista sekä palvelukeskuksille asetettujen tavoitteiden toteutumisesta.

Kunnanhallitus vastaa Suomen valtion määräämistä, kuntatalouteen ja toimintojen järjestämiseen liittyvistä valmistelutöistä. Kunnanhallitus vastaa myös kuntastrategiaa täydentävän henkilöstö- ja elinvoimaohjelman toteuttamisesta.

Kunnanhallituksen vastuulla on koko kunnan talouden seuranta ja ohjeistus siten, että vuoden 2026 tulos muodostuu vähintään talousarvion mukaiseksi.

Kuntien yhteistoiminnoissa pääpaino on sidosryhmäyhteistyössä, jossa korostuu kunnan elinvoiman edistämiseen ja edunvalvontaan liittyvät asiat.

Hausjärven kunta on tehnyt yhteistoimintasopimuksen Riihimäen, Lopen ja Janakkalan kuntien kanssa elinvoiman kehittämisestä seutukunnassa. Tavoitteena on saada kaksi isoa investointia joka vuosi ja 1000 työpaikkaa luoduksi seutukuntaan 2030 mennessä. Muita kunnan kannalta tärkeitä sidosryhmäyksiköjä ovat Kanta-Hämeen hyvinvointialue, Etelä-Hämeen työllisyysalue, Riihimäen tilat ja kehitys Oy, Hämeen liitto, seutujohtoryhmä, Hämeen yrittäjät, Hausjärven yrittäjät, Riihimäen ja Hyvinkään kauppakamari ja Vanajavesikeskus.

Kunnan sitovat strategiset tavoitteet löytyvät kappaleesta 2.1.

TOIMINNALLISET MUUTOKSET

Ei tiedossa olevia toiminnallisia muutoksia.

TALOUSLUVUT - KUNNANHALLITUS (ULKOISET JA SISÄISET ERÄT)

(1 000 euroa)	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Toimintatuotot	506	251	213	213	213
Toimintakulut	-579	-478	-478	-483	-494
Toimintakate	-73	-227	-265	-270	-281
Poistot ja arvonalentumiset	-26	-26	-24	-24	-24
Satunnaiset erät	1 302	0	0	0	0
Yhteensä	1 202	-253	-289	-294	-305

7.6. Talous- ja hallintopalvelut -palvelukeskus

7.6.1. Toimielin yhteensä

TEHTÄVÄN KUVAUS

Hallintopalvelut -palvelukeskus sisältää seuraavat vastuualueet: 1) hallinto- ja talouspalvelut (keskitetty yleishallinto, tietohallinto, asiakirjahallinto ja arkistotoimi, taloushallinto, sisäinen valvonta ja riskienhallinta) 2) keskitetty henkilöstöhallinto 3) ruoka- ja siivouspalvelut. Vastuuhenkilö palvelukeskuksen osalta on talous- ja henkilöstöjohtaja.

Ruoka- ja siivouspalveluista ruoka- ja siivouspalvelupäällikkö. Asiakirjahallinnosta ja arkistotoinimesta vastaa hallintopäällikkö.

VUOSITAVOITTEET

Painopiste ja tavoite

Kehittyvä kunta

1) Arkistointiprosessien yhtenäistäminen, käytäntöjen kehittäminen ja henkilöstön ohjeistaminen erityisesti väliaikaisten arkistojen ("käsiarkistojen") osalta.

2) Tiedonhallintaprosessien yhdenmukaistaminen, tavoitteena saada vähintään 30 tiedonhallintamallin prosessia läpi vuonna 2026. Tämä parantaa henkilötietojen käsittelyn läpinäkyvyyttä kuntalaisille ja tuottaa yhdenmukaiset tietosuojaselosteen.

Me tarjoamme mahdollisuudet hyvään elämään

3) Toimivat ja hyvinvoivat työyhteisöt: Huolehditään työhyvinvoinnista ja työkyvyn ylläpidosta yhdessä työterveyshuollon kanssa. Sairauspoissaolojen määrä vähenee ja panostetaan ennaltaehkäisyyn (mittarina sairauspäivien lasku).

4) Talouden tasapaino: Kunnan valtuuston tekemiin talouslinjauksiin perustuva talousarviovalmistelu. Tilinpäätöksen tulos on vähintään talousarvion mukainen ja investoinnit toteutuvat enintään talousarvion mukaisina.

Me teemme Hausjärven – Kaikki tekemään yhdessä!

5) Yhteistyön kasvattaminen sidosryhmien kanssa. Tiedon ja toimivien käytänteiden miettiminen yhdessä muiden kuntien ja toimijoiden kanssa. Vähintään 5 tapaamista vuodessa eri kuntien tai toimijoiden kanssa.

6) Ohjeistusten ja sääntöjen selkeytys, kaikki tekevät yhdessä sekä tietävät mitä ja miten tehdä. Päivitetään vähintään 10 ohjetta vuodessa.

TALOUSLUVUT - TALOUS- JA HALLINTOPALVELUT -PALVELUKESKUS (ULKOISET JA SISÄISET ERÄT)

(1 000 euroa)	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Toimintatuotot	156	83	79	39	79
Toimintakulut	-2 819	-3 019	-3 053	-3 070	-3 169
Toimintakate	-2 663	-2 936	-2 975	-3 032	-3 090
Poistot ja arvonalentumiset	-80	-126	-124	-124	-124
Yhteensä	-2 743	-3 063	-3 098	-3 155	-3 214

7.6.2. Keskitetty henkilöstöhallinto

TEHTÄVÄN KUVAUS

Keskitetty henkilöstöhallinto sisältää seuraavat toiminnot: 1) henkilöstöhallinto, 2) henkilöstöedut ja 3) työsuojelu ja yhteistoiminta.

Palkanlaskentapalvelut on hankittu 1.1.2024 alkaen Loimijoen kuntapalveluilta.

Vastuhenkilö on talous- ja henkilöstöjohtaja.

TOIMINNALLISET MUUTOKSET

Vuonna 2026 toiminnallisia muutoksia ei ole tiedossa. Henkilöstöhallinto keskittyy sääntöjen ja ohjeistusten päivittämiseen sekä ajantasaiseen tilannetietoon ja esimiesten tukemiseen.

TALOUSLUVUT - KESKITETTY HENKILÖSTÖHALLINTO (ULKOISET JA SISÄISET ERÄT)

(1 000 euroa)	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Toimintatuotot	17	19	17	10	17
Toimintakulut	-294	-343	-304	-308	-313
Toimintakate	-278	-324	-286	-298	-296
Poistot	0	0	-4	-4	-4
Yhteensä	-278	-324	-290	-302	-300

7.6.3. Hallinto- ja talouspalvelut

TEHTÄVÄN KUVAUS

Talous- ja hallintopalvelut sisältävät seuraavat toiminnot: talouspalvelut, hallintopalvelut ja tietohallintopalvelut.

Talouspalvelut koostuvat talousohjauksesta, talouspalveluiden koordinoinnista ja kehittämisestä, rahoituksen järjestämisestä ja riskienhallinnasta sekä talouden suunnittelusta ja seurannasta.

Hallintopalvelut kehittävät kunnan hallintoa hyvän hallinnon periaatteiden mukaisesti. Toimintoihin kuuluvat tiedon-, asia- ja asiakirjahallinta, kokousten valmistelu ja päätöksenteon tuki, virastopalvelut, yleishallinto sekä hankintojen koordinointi.

Hallintopalveluiden järjestämä tiedonhallinta vastaa koko kunnan tiedonohjauksesta, mukaan lukien asiakirjahallinto. Hallintopalvelut ylläpitävät sähköisiä asianhallinta- ja arkistojärjestelmiä.

Hallintopalvelut vastaavat kunnan toimielimien ja viranhaltijoiden toimintaedellytyksistä, kokousten valmistelusta, päätöksenteon ohjauksesta, valmistelusta ja kehittämisestä, täytäntöönpanosta, käytännön järjestelyistä sekä sihteeritehtävistä.

Virastopalvelut vastaa palvelupiste Monikon toiminnasta, kunnan toimistotarvike palveluista sekä kunnan löytöeläinpalveluista.

ICT-palvelut ja tietohallintopalvelut toteutetaan yhteistyössä Lopen kunnan kanssa. Tietohallinnon palveluyksikkö vastaa kunnan toiminnan ja palveluiden digitalisoinnin kokonaissuunnittelusta ja toteutuksesta, IT-toimittajien ohjauksesta ja IT-palvelujen elinkaarenhallinnasta, tietohallinnon, tietotekniikan, tietoliikenteen, teletekniikan sekä tietohallinnon ohjelmistojen tarkoituksenmukaisesta kehittämisestä ja yhteensovittamisesta sekä IT-hankintojen suunnittelusta ja toteutuksesta. Lisäksi yksikkö vastaa tietojärjestelmien tietoturvan ja tietosuojan suunnittelusta, koordinoinnista, kehittämisestä, toteuttamisesta ja seurannasta.

Talous- ja henkilöstöjohtaja johtaa talous- ja hallintopalveluiden palvelukeskusta. Hallintopäällikkö vastaa tiedonhallinnan ja asiakirjahallinnasta.

TOIMINNALLISET MUUTOKSET

Tiedossa ei ole toiminnallisia muutoksia vuodelle 2026.

TALOUSLUVUT - HALLINNON SISÄISET PALVELUT (ULKOISET JA SISÄISET ERÄT)

(1 000 euroa)	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Toimintatuotot	106	33	33	0	33
Toimintakulut	-1 150	-1 168	-1 203	-1 185	-1 248
Toimintakate	-1 044	-1 135	-1 170	-1 185	-1 215
Poistot ja arvonalentumiset	-54	-100	-84	-84	-84
Yhteensä	-1 098	-1 235	-1 253	-1 269	-1 298

7.6.4. Ruoka- ja siivouspalvelut

TEHTÄVÄN KUVAUS

Ruoka- ja siivouspalvelut tuottavat ruoka- ja siivouspalvelun Monnin, Eskon, Ryttylän ja Oitin alakouluihin, Hausjärven yläasteelle ja lukioon sekä Hikiän, Kirkonkylän, Ryttylän ja Oitin päiväkoteihin. Lisäksi yksikkö tuottaa siivouspalvelun kirjastoon ja kunnanvirastoon.

Vastuhenkilö on ruoka- ja siivouspalvelupäällikkö.

TOIMINNALLISET MUUTOKSET

Ruoka- ja siivouspalvelujen palvelutason ylläpitämiseksi yksikköön palkataan varahenkilö, joka työskentelee poissaolosijaisena.

VUOSITAVOITTEET

Painopiste ja tavoite

Kehittyvä kunta

1) Ruokapalvelun toiminnanohjausjärjestelmälle ja omavalvontajärjestelmälle haetaan kustannuksellisesti ja toiminnallisesti tehokkaita vaihtoehtoja.

TALOUSLUVUT - RUOKA- JA SIIVOUSPALVELUT (ULKOISET JA SISÄISET ERÄT)

(1 000 euroa)	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Toimintatuotot	33	30	28	28	28
Toimintakulut	-1 375	-1 508	-1 547	-1 577	-1 608
Toimintakate	-1 341	-1 478	-1 519	-1 549	-1 579
Poistot ja arvonalentumiset	-26	-26	-36	-36	-36
Yhteensä	-1 368	-1 504	-1 555	-1 585	-1 616

SUORITEMÄÄRÄT

Tunnusluku	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Vuoden ateriasuoritteet	247 980	251 853	230 645	230 645	230 645
Vuoden aikana siivottavat neliömetrit	21 738	19 532	19 532	21 050	21 050

7.7. Elinvoimapalvelut -palvelukeskus

7.7.1. Toimielin yhteensä

TEHTÄVÄN KUVAUS

Elinvoimapalvelut -palvelukeskus sisältää seuraavat tulosalueet: elinkeinojen kehittäminen (ml. markkinointi), EU- tuet, maataloustoimi, joukkoliikenne, kansainvälinen toiminta ja työllistäminen. Elinvoimapalveluiden asioita käydään läpi ympäristö- ja elinvoimalautakunnassa. Uusien yrittäjien neuvontapalvelut toteutetaan Riihimäen tilat ja kehitys Oy:n kautta.

Vastuuhenkilö on kunnanjohtaja.

Elinvoimapalvelut -palvelukeskuksen tehtävä on edistää ja kehittää kunnassa asumista, työllisyyttä ja yrittämistä. Tätä tehtävää palvelukeskus toteuttaa ympäristöä ja kunnan erityispiirteitä kunnioittaen, yhdessä eri toimijoiden kanssa paikallisesti ja seudullisesti.

Elinvoimapalvelut -palvelukeskuksella on käytettävissään seuraavat valtuuston päättämät määrärahat ja tuloarviot. Talousarviovuoden luvut ovat sitovia ja suunnitelmavuosien luvut ohjeellisia.

TOIMINNALLISET MUUTOKSET

Maahanmuuttopalvelut siirretty Riihimäelle 1.1.2026 lukien.

VUOSITAVOITTEET

Painopiste ja tavoite

Kehittyvä kunta

- 1) Maakunnallinen kärkisija Suomen yrittäjien yrittäjyysbarometrissa.
- 2) Työttömyysaste on pienempi kuin Kanta-Hämeen muilla kunnilla.

Me tarjoamme mahdollisuudet hyvään elämään

- 3) Tulo- ja yhteisöverotuottojen kasvu edellisvuodesta.

Me teemme Hausjärven – Kaikki tekemään yhdessä!

- 4) Kunta on mukana vähintään 10:ssä kunnan eri taajamissa järjestettävissä yli 50 henkilön yleisötapauksissa.

TALOUSLUVUT - ELINVOIMAPALVELUT-PALVELUKESKUS (ULKOISET JA SISÄISET ERÄT)

(1 000 euroa)	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Toimintatuotot	616	400	304	304	304
Toimintakulut	-1 709	-2 839	-2 809	-2 841	-2 873
Toimintakate	-1 092	-2 439	-2 505	-2 537	-2 569
Poistot ja arvonalentumiset	-14	-14	-1	-1	-1
Yhteensä	-1 107	-2 453	-2 506	-2 538	-2 570

7.7.2. Elinkeinojen kehittäminen

TEHTÄVÄN KUVAUS

Elinkeinojen kehittämiseen kuuluvat seuraavat toiminnot: elinkeinojen kehittäminen (ml. markkinointi), EU- tuet, maataloustoimi, joukkoliikenne, kansainvälinen toiminta ja työllistäminen ja maahanmuuttoasiat. Uusien yrittäjien neuvonta toteutetaan Riihimäen tilat ja kehitys Oy:n kautta.

Matkailu-, kulttuuri-ja tapatumakohteiden markkinointia tehdään yhdessä Riihimäen ja Lopen kuntien kanssa Visit Riihimäki toimintaympäristössä.

Hausjärvi on solminut yhteistoimintasopimuksen Riihimäen kaupungin, Lopen sekä Janakkalan kuntien kanssa elinvoiman kehittämisestä seudullisesti. Tavoitteena on saada kaksi isoa investointia vuosittain alueelle sekä 1000 uutta työpaikkaa 2030 mennessä.

Vastuuhenkilönä on kunnanjohtaja.

TOIMINNALLISET MUUTOKSET

Lakisääteiset maahanmuuttoon liittyvät asiat hoidetaan Riihimäen kaupungin kautta 1.1.2026. Elinvoiman kehittämistä hoidetaan seudullisesti yhteistoimintasopimuksen mukaisesti 1.1.2026 eteenpäin.

TALOUSLUVUT - ELINKEINOELÄMÄN KEHITTÄMINEN (ULKOISET JA SISÄISET ERÄT)

(1 000 euroa)	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Toimintatuotot	297	197	109	109	109
Toimintakulut	-1 186	-2 267	-2 226	-2 246	-2 265
Toimintakate	-889	-2 070	-2 118	-2 137	-2 157
Poistot ja arvonalentumiset	-14	-14	-1	-1	-1
Yhteensä	-903	-2 084	-2 119	-2 138	-2 158

7.7.3. Ympäristö- ja elinvoimalautakunta

TEHTÄVÄN KUVAUS

Ympäristö- ja elinvoimalautakuntaan kuuluvat toiminnot: kaavoitus ja maankäytön suunnittelu, ympäristöasiat, rakennusvalvonta ja hallinto.

Vastuuhenkilö on rakennustarkastaja.

Kaavoitusta ja maankäyttöä toteutetaan kunnanhallituksen linjaamien ohjeiden ja päätösten mukaisesti. Kaavoitus mahdollistaa asumisen, liikkumisen ja palveluiden kehittämisen kunnan taajamissa. Tavoitetasona on joustava, kunnan kehitystä ja palveluita tukeva kaavoitus.

Taajamien asemakaavoja ajantasaistetaan kaavoitussuunnitelman ja esiin nousevien tarpeiden mukaisesti. Käynnistetyt asemakaavamuutokset saatetaan loppuun. Vireillä olevan Oitin osayleiskaavan valmistelua jatketaan.

Rakennusvalvonnan toiminta painottuu lakisääteisiin tehtäviin. Merkittävä osuus työn kuvaan on rakentamiseen painottuva neuvonta, rakentamismahdollisuuksien selvittäminen ja suunnittelun ohjaustyö.

Rakentamisen sekä luvituksen määrä on riippuvainen talouden kehityksestä.

Muuttuva lainsäädäntö ja uudet ohjelmistot lisäävät kulurakennetta ja edellyttävät jatkuvaa koulutusta.

Ympäristötoimi vastaa kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle kuuluvista lakisääteisistä viranomaistehtävistä sekä muista sille säädetyistä tehtävistä. Viranomaistehtävät ovat pääosin lupa- ja valvontatyötä ja muihin tehtäviin kuuluu muun muassa neuvonta- ja ohjaustyö sekä ympäristönsuojelun edistäminen kunnassa. Ympäristönsuojelun edistämistyötä tehdään resurssien puitteissa ja lakisääteisistä tehtävistä suoriudutaan kohtuullisessa ajassa. Lupahakemukset pyritään käsittelemään noin vuoden kuluessa, luvitustyön määrä riippuu toimintojen luvanvaraisuudesta ja niiden laajuudesta.

Ympäristötoimi suorittaa luvitettujen ja rekisteröityjen kohteiden valvontaa ympäristönsuojelun valvontasuunnitelman sekä saatujen ilmoitusten perusteella. Maa-ainesten ottoa valvontaan vuosittain sekä muuta ympäristötoimelle kuuluvaa valvontatyötä tehdään siten kuin siitä on säädetty jätelaissa, vesilaissa, luonnonsuojelulaissa, vesihuoltolaissa, maasto- ja vesiliikennelaeissa sekä ulkoilulaissa, pääasiassa ilmoitusten ja vireillepanojen perusteella.

Ympäristötoimessa neuvonnan pääpaino on jätevesiasioissa.

Vesihuoltoon liittyvä kiinteistökartoitus-projekti jatkuu vuonna 2026.

VUOSITAVOITTEET

Painopiste ja tavoite

Kehittyvä kunta

- 1) Joustava kaavoitusprosessin läpivienti: Hankkeet etenevät aikataulussa ja täyttävät niille asetetut tavoitteet sisälön ja laadun osalta. Kaavoituksella pyritään tukemaan kunnan pitovoimaa, kasvua ja yrittäjyyttä tarjoamalla monipuolisia tontteja erilaisiin tarpeisiin.
- 2) Ympäristötoimi pyrkii (ennakko)neuvonnalla edesauttamaan hakemusten käsittelyä.
- 3) Rakennusvalvonta pyrkii ennakko-ohjauksella opastamaan asiakasta ja löytämään sopivat ratkaisumallit.
- 4) Laaditaan kunnan ilmasto-ohjelma.
- 5) Kannustamme kuntalaisia, alueemme yrityksiä ja muita toimijoita hakemaan tietoa uusimpien ilmastoteknologioiden käyttöönotosta.

Me tarjoamme mahdollisuudet hyvään elämään

- 6) Vastaamme asiakkaan yhteydenottoihin sekä käsittelemme hakemukset mahdollisimman nopeasti, kun ne ovat vastaus-/myöntökelpoisia.
- 7) Ympäristölupien ja maa-aineslupien käsittelyaikataulu: 6–10 kuukautta, kun hakemukset ovat käsittelykelpoisia.

Me teemme Hausjärven – Kaikki tekemään yhdessä!

- 8) Toimialueemme asiakkaiden ohjauksen/neuvonnan parantaminen: hakemusten täydennystarpeiden pienentäminen ja lupakäsittelyiden nopeutuminen; lupahakemukset täydellisempiä.

TALOUSLUVUT – YMPÄRISTÖ- JA ELINVOIMALAUTAKUNTA (ULKOISET JA SISÄISET ERÄT)

(1 000 euroa)	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Toimintatuotot	161	158	195	195	195
Toimintakulut	-500	-529	-582	-595	-608
Toimintakate	-340	-371	-387	-400	-413
Yhteensä	-340	-371	-387	-400	-413

SUORITEMÄÄRÄT

Tunnusluku	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Henkilöstön määrä	6	6	6	6	6
Rakennusluvut, yhden asunnon talot (uudet)	3	4	4	6	6
Rakennusluvut, rivitalot (uudet)	0	0	0	1	1
Rakennusluvut, käyttötarkoituksen muutos asunnoksi	0	1	1	2	2
Rakennusluvut, muut	109	60	60	80	80
Työnjohtajat	82	50	60	70	80

7.8. Sivistys- ja hyvinvointilautakunta

7.8.1. Toimielin yhteensä

TEHTÄVÄN KUVAUS

Sivistys- ja hyvinvointilautakunnan vastuulla ovat seuraavat tulosalueet: hallintopalvelut, varhaiskasvatus, peruskoulut, toisen asteen koulutus, kulttuuri- ja museotoimi, liikunta- ja nuorisotoimi, kirjastotoimi sekä kansalaisopisto.

Sivistys- ja hyvinvointilautakunnan toiminta-ajatus: Sivistys- ja hyvinvointilautakunta vastaa toimialaansa kuuluvien palvelujen ajanmukaisesta, kustannus- ja arvotietoisesta järjestämisestä hausjärveläisille käytössä olevien voimavarojen mukaan.

VUOSITAVOITTEET

Painopiste ja tavoite

Kehittyvä kunta

1) Jatko-opiskeluun kevään yhteishaun kautta päässeet Hausjärveltä päättötodistuksen saaneista (%);

-Toimenpiteet: Oppilashuollon tehostaminen ja moniammatillisen yhteistyön lisääminen sekä monimuotoiset tavat oppilaiden arvioinnissa.

-Mittari ja tavoitetaso: Tyydyttävä taso 95%, hyvä taso 98%.

Me tarjoamme mahdollisuudet hyvään elämään

2) Lukio-opetuksen säilyminen kunnassa;

-Toimenpiteet: Markkinoinnin tehostaminen ja stipendi lukiosta valmistuneelle.

-Mittari ja tavoitetaso: Hausjärven perusopetuksen päättötodistuksen saaneista, lukioon hakeutuvista nuorista, 50 % hakee oman kunnan lukioon.

3) Turvallinen ja yhteisöllinen perusopetus;

-Toimenpiteet: uuden toimintamallin käyttöönotto kiusaamisen ehkäisemisessä ja puuttumisessa, kohtaamisen kehittäminen.

-Mittari ja tavoitetaso: Indikaattorien keskiarvo kohentuu vuoden 2025 tasosta.

4. ja 5. lk.

1. Ei ole kiusattu koulussa lukukauden aikana (53%), 2. luokassa uskaltaa sanoa mielipiteensä (48%), 3. tulee hyvin toimeen luokkakavereiden kanssa (75%), 4. tulee hyvin toimeen opettajien kanssa (72%), 5. tuntee, että koulussa on turvallinen olo (89%).

8. ja 9. lk.

1. ei ole kiusattu koulussa lukukauden aikana (70%), 2. luokan tai ryhmän ilmapiiri on hyvä (41%), 3. opettajat kohtelevat oppilaita reilusti (50%), 4. tuntee, että koulussa on turvallinen olo (82%)

4) Hyvinvointityön kehittäminen kunnassa; 1. Skaalattujen Hyte-indikaattoreiden keskiarvo.

-Toimenpiteet: Hyte- indikaattoreiden seuranta

-Mittari ja tavoitetaso: Skaalattujen Hyte-indikaattoreiden keskiarvo nousee edelliseen vuoteen verrattuna.

Me teemme Hausjärven – Kaikki tekemään yhdessä!

5) Seudullisessa ja maakunnallisessa yhteistyössä mukana oleminen sivistyspalvelujen ja hyvinvointipalvelujen osalta;

-Toimenpiteet: aktiivisesti mukana seudullisessa ja maakunnallisessa keskustelussa.

-Mittari ja tavoitetaso: Meneillään olevin hankkeiden/projektien määrä.

TALOUSLUVUT – SIVISTYS - JA HYVINVOINTILAUTAKUNTA (ULKOISET JA SISÄISET ERÄT)

(1 000 euroa)	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Toimintatuotot	1 884	1 394	1 810	1 807	1 807
Toimintakulut	-15 148	-15 236	-15 356	-15 701	-16 050
Toimintakate	-13 264	-13 842	-13 546	-13 894	-14 243
Poistot ja arvonalentumiset	-13	-14	-13	-13	-13
Yhteensä	-13 277	-13 855	-13 559	-13 908	-14 256

7.8.2. Sivistyksen hallintopalvelut

TEHTÄVÄN KUVAUS

Hallintopalveluihin kuuluvat luottamushenkilöhallinto ja lautakunnan hallintopalvelut. Vastuuhenkilö on sivistysjohtaja.

TALOUSLUVUT - HALLINTOPALVELUT (ULKOISET JA SISÄISET ERÄT)

(1 000 euroa)	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Toimintatuotot	52	125	105	105	105
Toimintakulut	-587	-686	-528	-540	-553
Toimintakate	-535	-562	-423	-435	-448
Poistot ja arvonalentumiset	-13	-14	-13	-13	-13
Yhteensä	-548	-575	-436	-449	-462

SUORITEMÄÄRÄT

Tunnusluku	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Henkilöstön määrä	6	6	5	5	5
Sivlan kokoukset	10	10	10	10	10
Sivlan kokousten asiat	65	70	65	75	75
Sivistysjohtajan päätökset	112	130	200	130	130
Varhaiskasvatuspäällikön päätökset	1 640	1 600	1 600	1600	1600
Osastosihteerin päätökset	36	70	70	50	50
Koulujen rehtoreiden päätökset	175	250	200	150	150
Rehtorikokoukset	10	10	10	10	10
Nettokustannukset (toimintakate), €/asukas	52	71	54	55	57

7.8.3. Varhaiskasvatus

TEHTÄVÄN KUVAUS

Varhaiskasvatukseen kuuluvat tulosityksiköt:

- Päiväkotihoidon: Hikiän, Oitin, Ryttylän ja Kirkonkylän päiväkodit sekä Monnin, Eskon, Ryttylän ja Oitin koulun esiopetuksen täydentävä varhaiskasvatus.
- Lastenhoidontuet: palveluseteli ja kotihoidontuki.
- Yksityiset päiväkodit (2), ryhmäperhepäivähoito ja perhepäivähoito (6); palvelusetelitoiminta.
- Erityisvarhaiskasvatus.

Vastuhenkilö on varhaiskasvatuspäällikkö, joka toimii varhaiskasvatuksen alueen esihenkilönä.

TOIMINNALLISET MUUTOKSET

1.8.2026 Ryttylän päiväkodissa toimii 3 lapsiryhmää (tällä hetkellä 4 ryhmää).

Vuorohoidontarve on lisääntynyt Kirkonkylän päiväkodissa: tällä hetkellä on tarve ilta- ja viikonloppuhoidon lisäksi yöhoitoon.

TALOUSLUVUT - VARHAISKASVATUS (ULKOISET JA SISÄISET ERÄT)

(1 000 euroa)	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Toimintatuotot	432	277	326	326	326
Toimintakulut	-3 500	-3 521	-3 713	-3 789	-3 866
Toimintakate	-3 069	-3 244	-3 387	-3 462	-3 540
Yhteensä	-3 069	-3 244	-3 387	-3 462	-3 540

SUORITEMÄÄRÄT

Tunnusluku	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Henkilöstön määrä	54	50	50	46	46
Lapset kunnallisessa päivähoitossa	209	220	210	210	200
Lapset kotihoidon tuella	58	53	53	53	53
Lapset yksityisen hoidon tuella	0	0	0	0	0
Lapset palvelusetelillä	93	100	90	90	80

7.8.4. Peruskoulut

TEHTÄVÄN KUVAUS

Peruskoulutukseen kuuluvat tulosyksikköinä esiopetus, peruskoulut, koululaisten iltapäivätoiminta, vammaislainsäädäntöön perustuvan aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestäminen, jonka Kanta-Hämeen hyvinvointialue maksaa sekä koulun tukitoiminnot.

Vastuuhenkilö on kunkin koulun toiminnasta vastaava rehtori. Muun toiminnan osalta vastuuhenkilö on sivistysjohtaja.

TOIMINNALLISET MUUTOKSET

perusopetuksessa on 1,2 HTV vähemmän 1.8.2026 alkaen. Vähennys johtuu oppilasmäärien laskemisesta alaluokilla ja yläluokilla.

TALOUSLUVUT - PERUSKOULUT (ULKOISET JA SISÄISET ERÄT)

(1 000 euroa)	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Toimintatuotot	1 208	840	1 191	1 188	1 188
Toimintakulut	-9 386	-9 289	-9 287	-9 506	-9 725
Toimintakate	-8 178	-8 449	-8 097	-8 319	-8 537
Yhteensä	-8 178	-8 449	-8 097	-8 319	-8 537

SUORITEMÄÄRÄT

Tunnusluku	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Opetushenkilöstö	76	79	77	76	75
Avustajat, oppilashuolto	35	38	39	39	39
Esiopetusoppilaat	70	62	54	68	64
1–6-luokkalaiset	543	594	523	510	470
7–9-luokkalaiset	299	313	294	290	290
Eskon koulu, erityisopetus	29	13	17	19	19
Oppilaat yhteensä	941	969	904	874	847
Aamu- ja iltapäivätoimintapisteet	5	4	4	4	4
Esiopetusoppilas €/vuosi	6 403	7225	8 325	6 792	7 406
Perusopetusoppilas €/vuosi	7 746	8719	9 258	9 714	10 493
Kuljetusoppilaat 0–6 (sis. Eskon erityisopetus)	178	178	196	196	196
Kuljetusoppilaat yhteensä	217	200	409	409	409
Kuljetusmenot yhteensä	1 071 986	1 025 000	1 118 000	1 129 000	1 140 000

7.8.5. Toisen asteen koulutus

TEHTÄVÄN KUVAUS

Toisen asteen koulutus sisältää toiminnot Hausjärven lukio ja musiikkikoulut.

Vastuuhenkilö on lukion osalta koulun rehtori, muun koulutuksen osalta sivistysjohtaja.

TOIMINNALLISET MUUTOKSET

Vuoden 2026 keväällä otetaan käyttöön kaikille Hausjärven lukiosta valmistuneille annettava 1000 euron stipendi. Sivistys- ja hyvinvointilautakunta päättää stipendien myöntämisen perusteista.

TALOUSLUVUT - TOISEN ASTEEN KOULUTUS (ULKOISET JA SISÄISET ERÄT)

(1 000 euroa)	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Toimintatuotot	3	1	1	1	1
Toimintakulut	-591	-609	-671	-686	-702
Toimintakate	-588	-608	-670	-686	-702
Yhteensä	-588	-608	-670	-686	-702

SUORITEMÄÄRÄT

Tunnusluku	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Henkilöstön määrä	4,25	4	4,5	4,5	4,5
Opiskelijat	54	53	50	45	50
Suoritettut yo-tutkinnot	12	13	23	18	8
Musiikinopiskelijat	43	43	43	43	43
Lukion oppilas, euroa/vuosi	9 888	11 433	12 261	13 997	12 928
Musiikkiopistolainen, euroa/vuosi	1 194	1 200	1 200	1200	1200

7.8.6. Hyvinvointipalvelut

TEHTÄVÄN KUVAUS

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on kunnan lakisääteinen tehtävä, johon kuuluvat muun muassa osaamisen ja kulttuurin, kunnan elinvoiman, paikallisen identiteetin ja demokratian edistäminen sekä elinympäristön kehittäminen. Se on toimintaa, jolla ennaltaehkäistään ongelmien syntymistä. Kuntalaisten hyvinvointia edistetään yhteistyössä eri sektoreiden, kuntalaisten, yhdistyksien ja paikallisten toimijoiden kanssa.

Nuorisotoimi tarjoaa monipuolista toimintaa kaikille hausjärveläisille nuorille mahdollisimman laajasti. Nuorisotoimi pyrkii tukemaan nuorten kasvua kohti aikuisuutta pitäen osallisuuden ja osallistamisen keskiössä.

Hausjärvellä on hyvä harrastaa. Liikuntatoimi tarjoaa monipuolisia liikuntapalveluita kaiken ikäisille ja erilaiset liikuntapaikat kutsuvat käyttäjiä ympäri vuoden.

Palveluita rahoitetaan osittain lahjoitusrahoin (perinnöt), kuten liikunnanohjaajan palkka, uimaliput ja liukuesteet ikäihmisille.

Vastuuhenkilö hyvinvointisuunnittelija.

TOIMINNALLISET MUUTOKSET

Vuodelle 2026 nuorisotyön käytössä olevat henkilötyövuodet vähenevät 1 HTV:a koulunuorisotyön hankkeen ja oppisopimuksen päättymisen vuoksi.

TALOUSLUVUT - HYVINVOINTIPALVELUT (ULKOISET JA SISÄISET ERÄT)

(1 000 euroa)	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Toimintatuotot	85	66	93	93	93
Toimintakulut	-471	-497	-521	-530	-540
Toimintakate	-386	-431	-428	-437	-446
Yhteensä	-386	-431	-428	-437	-446

SUORITEMÄÄRÄT

Tunnusluku	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Henkilöstön määrä	7	8,1	6,65	6,65	6,65
Liikuntatapahtumat	12	12	12	12	12
Ohjatut liikuntakerhot (lapset)	339	310	330	330	330
Ohjatut liikuntaryhmät (yhteensä)	605	550	600	600	600
Liikuntatoimen kohtaamiset	12 574	11 000	12 000	12 000	12 000
Nuorisotoimen järjestämät toimintakerrat	771	500	600	600	600
Nuorisotoimen kohtaamiset	15 526	11 000	15 000	15 000	15 000

7.8.7. Kirjastotoimi

TEHTÄVÄN KUVAUS

Yleisten kirjastojen tehtävänä on toteuttaa tiedollista ja kulttuurillista tasavertaisuutta, edistää väestön hyvinvointia, estää syrjäytymistä ja tukea sivistys- ja tietopääoman karttumista. Yleisten kirjastojen palvelut ovat kaikille avoimia ja peruspalvelut maksuttomia. Kunta vastaa siitä, että palvelut ovat kirjastolain mukaisia (Laki yleisistä kirjastoista 1492/2016).

Hausjärvellä on pääkirjasto ja kirjastoauto.

Vastuuhenkilö on kirjasto- ja kulttuurijohtaja.

TALOUSLUVUT - KIRJASTOTOIMI (ULKOISET JA SISÄISET ERÄT)

(1 000 euroa)	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Toimintatuotot	4	4	4	4	4
Toimintakulut	-321	-355	-375	-383	-390
Toimintakate	-317	-351	-371	-379	-386
Yhteensä	-317	-351	-371	-379	-386

SUORITEMÄÄRÄT

Tunnusluku	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Henkilöstön määrä	5	5	5	5	5
Lainoja/asukas	11	11	11	11	11
Käyntejä/asukas	5	5	5	5	5
1 lainan hinta (euroa)	3,5	4	3,5	3,5	3,5
1 käynnin hinta (euroa)	8	9	8,5	8,5	8,5
Aineistomenot, euroa/asukas	9,5	9	9	9	9
Henkilöstömenot, euroa/asukas	26	30	25	25	25
Toimintakulut €/asukas	40	45	46	46	46

7.8.8. Kansalaisopisto

TEHTÄVÄN KUVAUS

Vastuuhenkilö on kansalaisopiston rehtori.

Toiminta-ajatus: Hausjärven kansalaisopiston tehtävänä on järjestää laadukasta ja laaja-alaista opetusta aikuisille elinikäisen oppimisen periaatteen mukaisesti eri puolilla kuntaa ja erilaisille kohderyhmille. Opisto järjestää myös lapsille opetusta mm. kuvataiteessa ja musiikissa.

TOIMINNALLISET MUUTOKSET

Vuonna 2026 kansalaisopistolla ei enää ole päätoimista musiikinopettajaa.

TALOUSLUVUT - KANSALAIPOISTO (ULKOISET JA SISÄISET ERÄT)

(1 000 euroa)	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Toimintatuotot	100	81	91	91	91
Toimintakulut	-291	-279	-261	-267	-274
Toimintakate	-191	-198	-170	-176	-183
Yhteensä	-191	-198	-170	-176	-183

SUORITEMÄÄRÄT

Tunnusluku	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Henkilöstön määrä	2,7	2,7	2	2	2
Nettomenot/opetustunti	71	80	80	80	80
Nettomenot/opiskelijat	199	228	228	228	228
Nettomenot/asukas	24	24	24	24	24
Tuntimäärä	2 693	2 400	2 400	2 400	2 400
Opiskelijat	967	800	800	800	800
Kurssit	135	120	120	120	120

7.9. Tekninen lautakunta

7.9.1. Toimielin yhteensä

TEHTÄVÄN KUVAUS

Teknisellä lautakunnalla on vastuullaan seuraavat tulosalueet: hallintopalvelut, tilapalvelu yhdyskuntatekniset palvelut ja vesihuoltolaitos.

TOIMINNALLISET MUUTOKSET

Kanta-Hämeen hyvinvointialueelle vuokrattavat kiinteistöt tulee lainsäädännön mukaan yhtiöittää. Tarkoitusta varten perustetaan yhtiö, jonka toiminnan käynnistämisestä päätetään myöhemmin. Teknisen talousarvioon on sisällytetty tehostamistoimia siten, että käyttötalouden menot pienenevät 3,7 %:lla.

VUOSITAVOITTEET

Painopiste ja tavoite

Kehittyvä kunta

1) Talouden tasapainon säilyminen; Energian käytössä saavutetaan 2 % vähennys (sääkorjattu) edelliseen vuoteen nähden.

2) Palvelut tukevat kasvua; Kt54 teollisuusalueen kunnallistekninen rakentaminen on käynnistynyt.

Me tarjoamme mahdollisuudet hyvään elämään

3) Palvelut ovat turvallisia; Asiakkaisiin vaikuttavien ennakoimattomien vesihuollon toimintahäiriöiden enimmäismäärä on 3 kpl.

4) Hausjärvi on turvallinen kunta asua ja elää; Yksi turvallisuustapahtuma toteutetaan vuoden aikana.

Me teemme Hausjärven – Kaikki tekemään yhdessä!

5) Kuntalaiset, yhdistykset ja yritykset ovat osana kehittämässä kuntaa; Osallistuvan budjetoinnin kohteista päätetään 30.4.2026 mennessä.

TALOUSLUVUT - TEKNINEN LAUTAKUNTA (ULKOISET JA SISÄISET ERÄT)

(1 000 euroa)	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Toimintatuotot	3 216	3 307	2 844	2 844	2 844
Valmistus omaan käyttöön	0	15	0	0	0
Toimintakulut	-4 956	-4 671	-4 500	-4 548	-4 596
Toimintakate	-1 741	-1 349	-1 656	-1 704	-1 752
Rahoitustuotot ja -kulut	-23	0	0	0	0
Poistot ja arvonalentumiset	-2 654	-2 650	-2 645	-2 645	-2 645
Yhteensä	-4 418	-3 999	-4 302	-4 349	-4 397

7.9.2. Tekniset hallintopalvelut

TEHTÄVÄN KUVAUS

Hallintopalvelut sisältävät hallintopalvelut, myytävät palvelut, suunnittelun, rakennuttamisen, vesiosuuskunnat, ympäristön seurannan, jätehuollon, varastotoiminnan sekä avustukset ja mitaustoiminnan.

Keskeisiä tehtäviä ovat toimialalle kuuluva päätöksenteko tai sen valmistelu, toimialan ohjaus sekä oman palvelutuotannon laadun, taloudellisuuden ja vaikuttavuuden seuranta ja tehostaminen.

Vastuuhenkilö on tekninen johtaja.

TALOUSLUVUT - TEKNISET HALLINTOPALVELUT (ULKOISET JA SISÄISET ERÄT)

(1 000 euroa)	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Toimintatuotot	14	26	20	20	20
Toimintakulut	-547	-508	-437	-444	-451
Toimintakate	-533	-482	-416	-423	-431
Poistot ja arvonalentumiset	-1	-1	-1	-1	-1
Yhteensä	-534	-483	-417	-424	-432

SUORITEMÄÄRÄT

Tunnusluku	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Henkilöstön määrä	4,1	3,5	2,7	2,7	2,7
Kaavatontit -uudet pientalotontit, joilla kunnallistekniikka	0	0	0	0	21
Kaavatontit -tonttivaranto, AO-asuintontit kunnallistekniikassa	54	36	50	48	65
Kaavatontit -tonttivaranto, palvelurakennusten tontit	5	4	4	3	3
Kaavatontit, -tonttivaranto, yritystontit kunnallistekniikassa	14	12	13	12	16

7.9.3. Yhdyskuntatekniset palvelut

TEHTÄVÄN KUVAUS

Yhdyskuntatekniset palvelut sisältävät liikenneväylät, puistot ja yleiset alueet, liikunta-alueet, kone- ja kuljetuspalvelut ja maa- ja metsätilat.

Vastuuhenkilö on rakennuttajainsinööri.

TALOUSLUVUT - YHDYSKUNTATEKNISET PALVELUT (ULKOISET JA SISÄISET ERÄT)

(1 000 euroa)	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Toimintatuotot	422	589	234	234	234
Valmistus omaan käyttöön	0	15	0	0	0
Toimintakulut	-1 059	-1 120	-976	-992	-1 008
Toimintakate	-637	-515	-741	-757	-774
Poistot ja arvonalentumiset	-942	-813	-741	-741	-741
Yhteensä	-1 579	-1 328	-1 483	-1 499	-1 515

SUORITEMÄÄRÄT

Tunnusluku	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Henkilöstön määrä	9,1	9,7	10,5	10,5	10,5
Kunnossapito, euroa/km	7 487	6 500	6 500	6 550	6 600
Valaistus, euroa/valopiste	47,3	30	40	38	38
Liukastumisonnettomuudet, kpl /vuosi	2	0	0	0	0
Taimikoiden hoito ja ensiharvennukset, ha	8	30	8	10	10
Yksityistieavustukset, keskimäärin euroa/km	384	375	375	375	375

7.9.4. Tilapalvelu

TEHTÄVÄN KUVAUS

Tilapalvelu käsittää kiinteistöjen ylläpidon ja peruskorjaukset sekä kunnan vuokra-asunnot.

Vastuuhenkilö on talonrakennusmestari.

TALOUSLUVUT - TILAPALVELU (ULKOISET JA SISÄISET ERÄT)

(1 000 euroa)	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Toimintatuotot	1 308	1 238	1 136	1 136	1 136
Toimintakulut	-2 245	-2 193	-2 227	-2 242	-2 258
Toimintakate	-938	-955	-1 091	-1 107	-1 123
Poistot ja arvonalentumiset	-1 217	-1 350	-1 438	-1 438	-1 438
Satunnaiset erät			-170	-170	-170
Yhteensä	-2 155	-2 304	-2 699	-2 715	-2 731

SUORITEMÄÄRÄT

Tunnusluku	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Henkilöstön määrä	6,7	6,5	6,7	6,7	6,7
Ylläpito, euroa/m ³	14	17	14	14	14
Sähkö, euroa /vuosi	416 154	428 000	410 000	410 000	410 000
Vesi ja jätevesi, euroa /vuosi	74 758	71 500	71 500	72 000	72 500
Lämpö, euroa/m ³ /vuosi	3,4	4,1	3,6	3,6	3,6

7.9.5. Vesihuoltolaitos

TEHTÄVÄN KUVAUS

Vesihuoltolaitokseen kuuluvat vesilaitos ja viemärilaitos.

Vastuuhenkilö on rakennuttajainsinööri.

TALOUSLUVUT - VESIHUOLTOLAITOS (TASEYKSIKKÖ) (ULKOISET JA SISÄISET ERÄT)

(1 000 euroa)	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Toimintatuotot	1 472	1 454	1 454	1 454	1 454
Toimintakulut	-1 105	-851	-861	-870	-879
Toimintakate	367	603	592	584	575
Rahoitustuotot ja -kulut	-23	0	0	0	0
Poistot ja arvonalentumiset	-493	-486	-465	-465	-465
Yhteensä	-150	117	127	118	110

SUORITEMÄÄRÄT

Tunnusluku	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Henkilöstön määrä	3,3	1,3	1,2	1,2	0,2
Järjestetyn vesihuollon piiriin kuuluvat kiinteistöt	62%	61,5%	61,5%	61,7 %	62,0 %
Käyttökulut/laskutettu vesi, m ³ (ei sis. pääomakuluja)	1,27	1,02	1,2	1,2	1,2
Käyttökulut/laskutettu jätevesi, m ³ (ei sis. pääomakuluja)	3,58	2,6	2,8	2,8	2,8
Vesijohtoverkosto km (sis. siirtolinjat)	122	125	122	122	123
Jätevesiverkosto km (sis. siirtolinjat)	102	104	102	102	103
Hulevesiverkosto km	23	23	23	23	23

8. INVESTOINTISUUNNITELMA 2026–2028

Investointisuunnitelma 2026-2028					
INVESTOINNIT	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
YHTEENSÄ					
Tulot yhteensä	8	30	20	20	20
Rahoitusosuudet					
yhteensä	0	0	420	0	0
Menot yhteensä	-5891	-3800	-5125	-5070	-6175
Netto yhteensä	-5883	-3 770	-4 685	-5 050	-6 155
Investointierittely					
KUNNANHALLITUS	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Muut pitkävaikutteiset menot					
9001 Talous- ja henkilöstöhallinnon käyttöönottoprojekti	-136	0	0	0	0
xxxx Työajan seurannan uudistaminen	0	0	-20	0	0
9002 Tietohallinnon ICT-investoinnit (muut kuin koneet ja kalusto)	-29	-45	-30	-30	-30
9003 Elinkeinopoliittiset hankkeet (lopullinen investointiryhmä riippuu käyttökohteesta)	-207	-300	-300	-300	-300
Muut pitkävaikutteiset menot yhteensä	-372	-345	-350	-330	-330
Maa- ja vesialueet					
9101 Maa-alueiden osto	-1255	-50	-50	-50	-50
9102 Maa-alueiden myynti	8	20	20	20	20
Maa- ja vesialueet yhteensä	-1247	-30	-30	-30	-30
Koneet ja kalusto					
9303 Ruoka- ja siivouspalvelun irtaimisto	-88	-30	-90	-30	-30
9304 ICT-laitteet	-22	-15	-15	-15	-15
Koneet ja kalusto yhteensä	-110	-45	-105	-45	-45
Osakkeet ja osuudet					
Osakkeet ja osuudet yhteensä	0	0	0	0	0
KUNNANHALLITUS YHTEENSÄ	-1729	-420	-485	-405	-405

SIVISTYSLAUTAKUNTA	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Koneet ja kalusto					
9305 Koulujen atk ja tvt-laitteet	-20	-20	-20	-20	-20
xxxx Kirjaston monitoimiauto	0	0	0	-450	0
Koneet ja kalusto yhteensä	-20	-20	-20	-470	-20
SIVISTYSLAUTAKUNTA YHTEENSÄ	-20	-20	-20	-470	-20
TEKNINEN LAUTAKUNTA	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Muut pitkävaikutteiset menot					
xxxx Kulunvalvonnan uudistaminen	0	0	-30	0	0
xxxx Honeywell - Kiinteistövalvonnan järjestely	0	0	-20	0	0
Muut pitkävaikutteiset menot yhteensä/rakennus- lautakunta	0	0	-50	0	0

TEKNINEN LAUTAKUNTA	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Rakennukset /sivistystoimi					
9201 Oitin alakoulun uudisrakennus (yhtenäiskoulu, alakoulu ja valmistuskeittiö)	-2136	0	0	0	0
9202 Oitin alakoulun ensikertainen varustaminen	-292	0	0	0	0
xxxx Oitin yhtenäiskoulu, yläkoulu	0	0	-40	-3000	-4000
xxxx Yläkoulun ensikertainen kalustus	0	0	0	0	-350
xxxx Monnin alakoulu ja kylätalo	0	0	-20	0	0
Sivistystoimen rakennukset yhteensä	-2428	0	-60	-3000	-4350
Rakennukset /tekninen toimi					
Varikon kehittäminen	0	0	0	0	-25
Teknisen toimen rakennukset yhteensä	0	0	0	0	-25
Rakennukset /usea toimiala					
9709 Hausjärven yhtenäiskoulu, monitoimihalli <i>rahoitusosuus</i>	0	0	420	0	0
9709 Hausjärven yhtenäiskoulu, monitoimihalli	-130	-2000	-2850	0	0
xxxx Monitoimihallin ensikertainen kalustus ja A V	0	0	-200	0	0
9701-9706, 9710 Kiinteistöjen peruskorjaukset (sis. Energiatehokkuushankkeet)	-264	-320	-320	-300	-300
9708 Energiatehokkuushankkeet	-27	0	0	0	0
9103 Rakennusten osto (Kiinteistöjen hankinta ja myynti, rakennuksen osuus)	-62	0	0	0	0
Usean eri toimialan rakennukset yhteensä	-483	-2320	-2950	-300	-300
Rakennukset yhteensä	-2911	-2320	-3010	-3300	-4675

TEKNINEN LAUTAKUNTA	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Kiinteät rakenteet ja laitteet					
9401 Puistot, leikkipaikat ja liikunta-alueet	-66	-50	-60	-60	-60
9402 Vaahteratie, jk/pp rakentaminen	-245	0	0	0	0
9403 Valaistus	-121	-100	-100	-80	-80
9404 Päällästäminen	-158	0	-150	0	-150
9405 Aurinkorannan kunnallistekniikka	0	0	0	0	-75
9406 Kt54 yritysalue (Oitti)	-38	0	-200	-300	0
9407 Pienet/odottamattomat korvausinvestoinnit	-16	-20	-20	-20	-20
9408 Vanha kylätie	-36	0	0	0	0
9409 Muinolan kevyen liikenteen sillan uusiminen (Ryttylä)	-76	-150	0	0	0
xxxx Eteläkaaren jatkeen parantaminen (Pajatie, Ryttylä)	0	0	-120	0	0
9411 Manassepellon asuinalue	-98	0	0	0	0
xxxx Kotipaikka, kunnallistekniikka (Monni)	0	0	0	-50	-250
xxxx Vuolteenkosken kalatie (kunnan rahoitusosuus)	0	-35	-35	0	0
Kiinteät rakenteet ja laitteet yhteensä	-855	-355	-685	-510	-635

TEKNINEN LAUTAKUNTA	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Koneet ja kalusto					
9503 Lumiaura (monitoimikone)	-13	0	0	0	0
9501 Piennarniittolaite	-30	0	0	0	0
9502 Traktorimönkijän uusiminen	-15	0	0	0	0
xxxx Pienoiskuorma-auto Rena ult GHU-760 myyntitulot	0	10	0	0	0
xxxx Pienoiskuorma-auto Rena ult GHU-760 korvaaminen	0	-110	0	0	0
xxxx Kubota kiinteistö- traktorin uusiminen	0	0	0	0	-50
xxxx Kiinteistömönkijä	0	0	-20	0	0
xxxx Pakettiauto	0	0	-25	0	0
xxxx Teknisen toimen pienkaluston uusiminen	0	0	0	-25	0
Koneet ja kalusto yhteensä	-59	-100	-45	-25	-50
TEKNINEN LAUTAKUNTA YHTEENSÄ	-3824	-2775	-3790	-3835	-5360

VESIHUOLTOLAITOS	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Muut pitkävaikutteiset menot					
9601 Riihimäen ja Hyvinkään Veden investoinnit	-24	0	0	0	0
xxxx VL Riihimäen Veden investoinnit	0	-65	-30	-30	-30
xxxx VL Hyvinkään Veden investoinnit	0	-40	-110	0	0
Muut pitkävaikutteiset menot yhteensä	-24	-105	-140	-30	-30
Rakennukset					
Rakennukset yhteensä	0	0	0	0	0
Kiinteät rakenteet ja laitteet					
xxxx VL Johtolinjat	0	-70	-70	-70	-70
9603 VL Viemärikaivojen saneeraus	-173	-60	-70	-70	-70
9604 VL Vaahteratie vh saneeraus	-89	0	0	0	0
9605 VL Muut pienet/odottamattomat korvausinvestoinnit	-24	-20	-20	-20	-20
xxxx Kotipaikka (Monni)	0	0	0	-50	-100
9606 Aurinkorannan kunnallistekniikka, I vaihe (Ryttylä)	0	0	0	0	-80
xxxx Eteläkaaren jatkeen rakentaminen (Pajatie, Ryttylä)	0	0	-40	0	0
9607 KT54 yritysalue (Oitti)	0	0	-50	-100	0
9609 Vesitornit	0	-300	0	0	0
Kiinteät rakenteet ja laitteet yhteensä	-286	-450	-250	-310	-340
VESIHUOLTOLAITOS YHTEENSÄ	-310	-555	-390	-340	-370

9. TÄYTÄNTÖÖNPANO JA SEURANTA

Talousarvion täytäntöönpano tapahtuu pääasiassa käyttösuunnitelmien hyväksymisen yhteydessä. Kunnanhallitus antaa tästä tarkemmat ohjeet talousarvion täytäntöönpano-ohjeissa seuraavassa esitettyjen periaatteiden pohjalta:

Sen jälkeen, kun valtuusto hyväksyy talousarvion, jossa se on asettanut tehtäville tavoitteet ja antanut toimielimille tulosalueittain, hankeryhmittäin tai hankkeittain määrärahat ja tuloarviot, hyväksyvät kunnanhallitus ja asianomaiset lautakunnat käyttösuunnitelmansa valtuuston päätöksiä vastaaviksi.

Näillä toimielimen käyttösuunnitelmilla toimielimet asettavat valtuuston määrittelemien tavoitteiden kanssa yhdenmukaiset, tarkennetut tavoitteet sekä jakavat määrärahat ja tuloarviot käyttötalousosan tulosalueille ja toiminnoille sekä investointiosan kohteille osamäärärahoiksi ja osatuloarvioiksi.

Edelleen johtavat viranhaltijat päättävät viranhaltijoiden käyttösuunnitelmilla tämän jälkeen tavoitteiden asettamisesta sekä osamäärärahojen ja osatuloarvioiden jakamisesta osatoiminnoittain käyttötaloudessa. Investointiosassa näistä päätetään aina toimielintasolla.

Kuntalain 113 §:n mukaan kunnan tilinpäätökseen on sisällytettävä talousarvion toteutumisvertailu. Tähän tullaan sisällyttämään myös sitovien tavoitteiden seuranta. Toimintakertomuksessa tullaan tarkastelemaan myös muita, ei-sitovia tavoitteita.

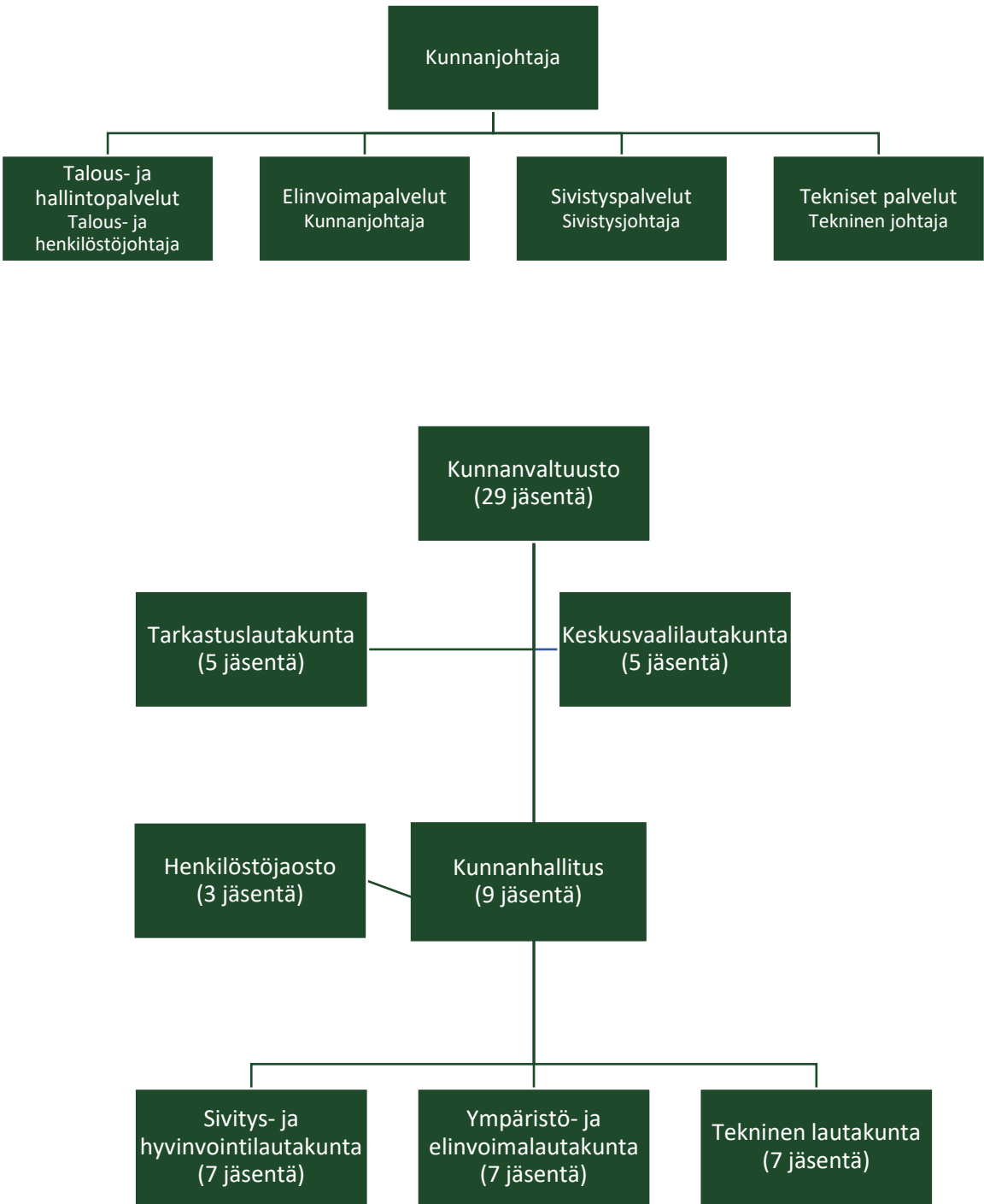
Valtuusto hyväksyy tilikauden tuloksen käsittelyeriä kuten vapaaehtoisten varausten ja rahastojen muutoksia samoin kuin käyttöomaisuuden poistoja koskevat suunnitelmat talousarvion tulolaskelman yhteydessä. Nämä eivät ole määrärahoja eivätkä tuloarvioita, koska ne eivät ole rahoitusvaikutteisia eriä. Kunnanhallitus tekee tilinpäätöksen käsittelyn yhteydessä esityksen valtuustolle tilikauden tuloksen käsittelystä ja esittää sen toimintakertomuksessa kuntalain 115 §:n mukaisesti.

Valtuuston hyväksymän talousarvion sekä toimielinten ja viranhaltijoiden käyttösuunnitelmiin sisältyvien tavoitteiden, osamäärärahojen ja osatuloarvioiden seuranta suoritetaan sisäisen valvonnan ohjetta noudattaen kunkin toimivaltaisen viranhaltijan ratkaisun mukaisesti. Kunnan taloudesta ja oleellisista tapahtumista raportoidaan säännöllisesti lautakunnille, kunnanhallitukselle ja edelleen kunnanvaltuustolle. Lisäksi vuoden aikana laaditaan yksi puolivuosisikatsaus.

Taloussuunnitelmaosan täytäntöönpano ja seuranta tapahtuvat pääasiassa seuraavan, vuosia 2027–2028, koskevan talousarvion ja taloussuunnitelman laatimisen yhteydessä.

10. LIITTEET

10.1. Hausjärven kunnan hallinto-organisaatio vuonna 2026

10.2. Tunnuslukujen määritelmiä

TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

(Lähde: Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston yleisohje kunnan ja kuntayhtymän tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta. 2020)

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista

- $100 \cdot \text{Toimintatuotot} / (\text{Toimintakulut} - \text{Valmistus omaan käyttöön})$

Vuosikate prosenttia poistoista

- $100 \cdot \text{Vuosikate} / \text{Poistot ja arvonalentumiset}$
- Vuosikate osoittaa tulorahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin. Vuosikate on keskeinen kateluku arvioitaessa tulorahoituksen riittävyyttä. Perusoletus on, että mikäli vuosikate on siitä vähennettävien poistojen suuruinen, kunnan tulorahoitus on riittävä.
- Kun tunnusluvun arvo on 100 %, oletetaan kunnan tulorahoituksen olevan riittävä. Oletusta voidaan kuitenkin pitää pätevänä vain, jos poistot ja arvonalentumiset vastaavat kunnan keskimääräistä vuotuista investointitasoa pitkällä aikavälillä. Investointeilla tarkoitetaan tällöin poistonalaisten investointien omahankintamenoa, joka saadaan vähentämällä hankintamenosta valtionosuudet ja muut rahoitusosuudet.
- Investointitaso määritetään voimassa olevasta investointisuunnitelmasta, jonka aikajänne on riittävä keskimäärän osoittamiseksi. Jos poikkeuksellisen suuri poistonalainen investointihanke ajoittuu suunnittelukaudelle tai investointeja on taloussuunnitelmassa leikattu ja siirretty suunnitelman ulkopuolelle, on investointitasoa arvioitava taloussuunnittelukautta pitemmällä jaksolla.
- Tulorahoitus on ylijäämäinen, kun vuosikate ylittää poistot, ja alijäämäinen, kun vuosikate alittaa poistot. Myös nämä väittämät pitävät paikkansa vain, jos poistot vastaavat keskimääräistä vuotuista investointitasoa. Jos vuosikate on negatiivinen, on kunnan tulorahoitus heikko.

Vuosikate euroa/asukas

- Vuosikate asukasta kohden on yleisesti käytetty tunnusluku tulorahoituksen riittävyyden arvioinnissa. Kuntakohtainen tavoitearvo tunnusluvulle saadaan jakamalla edellä mainittu keskimääräinen vuotuinen investointitaso asukasmäärällä. Keskimääräistä, kaikkia kuntia koskevaa tavoitearvoa ei voida asettaa. Kuntakohtaisia eroja selittävät toimintojen organisointi ja palvelutoiminnan laajuus. Asukasmääränä tunnusluvussa käytetään asukaslukua tilikauden lopussa.
- Erityisesti silloin, kun kunnan talouden tasapainoa ja liikkumavaraa verrataan muihin kuntiin, on otettava huomioon erot veroprosenteissa. Riittävä tulorahoitus voi kahdessa vertailukunnassa olla saavutettu erilaisella verorasitteella kuntalaisiin.
- Tilikauden tulos on tilikaudelle jakotettujen tulojen ja menojen erotus, joka lisää tai vähentää kunnan omaa pääomaa. Tilikauden tulokseen saattaa olennaisesti vaikuttaa satunnaiset tuotot tai kulut, mistä syystä tulorahoituksen riittävyyden arviointia ei voida määritellä sen perusteella.

- Tilikauden tuloksen jälkeen esitettävät erät ovat poistoero- ja tuloksenkäsittelyeriä. Ylijäämäinen tilikauden tulos voidaan siirtää varauksiin, rahastoida tai liittää tilinpäätöstä seuraavan vuoden tilinpäätöksessä edellisiltä vuosilta kertyneeseen yli- tai alijäämään. Ylijäämää lisääviä tai alijäämää vähentäviä eriä ovat varausten ja rahastojen vähentäminen.

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta

- Rahoituslaskelman välitulos Toiminnan ja investointien rahavirta itsessään on jo tunnusluku, jonka positiivinen (ylijäämäinen) määrä ilmaisee sen, kuinka paljon rahavirasta jää nettoantolainaukseen, lainojen lyhennyksiin ja kassan vahvistamiseen ja negatiivinen (alijäämäinen) määrä ilmaisee sen, että menoja joudutaan kattamaan joko olemassa olevia kassavaroja vähentämällä taikka ottamalla lisää lainaa.
- *Toiminnan ja investointien rahavirta* -välituloksen tilinpäätösvouden ja neljän edellisen vuoden kertymän avulla voidaan seurata investointien omarahoituksen toteutumista pitemmällä aikavälillä. Omarahoitusvaatimus täyttyy, jos kertymä viimeksi päättyneenä tilinpäätösvoonna on positiivinen. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi.

Investointien tulorahoitus, %

- $100 \times \text{vuosikate} / \text{investointien omahankintameno}$.
- Investointien tulorahoitus -tunnusluku kertoo, kuinka paljon investointien omahankintamenosta on rahoitettu tulorahoituksella. Tunnusluku vähennettynä sadasta osoittaa prosenttiosuuden, mikä on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella eli pysyvien vastaavien hyödykkeiden myynnillä, lainalla tai rahavarojen määrää vähentämällä.

Laskennallinen lainanhoitokate

- $(\text{vuosikate} + \text{korkokulut}) / (\text{korkokulut} + \text{laskennalliset lainanlyhennykset})$
- Lainanhoitokate kertoo kunnan tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja laskennallisten lainanlyhennysten maksuun.
- Laskennalliset lainanlyhennykset saadaan jakamalla taseen lainat kahdeksalla, mikä kuvaa oletettua jäljellä olevaa laina-aikaa. Lainoihin luetaan korolliset pitkäaikaiset ja lyhytaikaiset lainat, kuten kuntatodistukset.

Lainanhoitokate

- $(\text{vuosikate} + \text{korkokulut}) / (\text{korkokulut} + \text{lainanlyhennykset})$
- Lainanhoitokate kertoo kunnan tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lainanlyhennysten maksuun.

Kassan riittävyys (pv)

- $365 \times \text{rahavarat } 31.12. / \text{kassasta maksut tilikaudella}$
- Tunnusluku kuvaa kunnan maksuvalmiutta ja se ilmaisee, monenko päivän kassasta maksut voidaan kattaa kunnan rahavaroilla.

10.3. Kunnanhallituksen sitovat strategiset vuositavoitteet 2026-2030

Strategia	Päämäärä	Tavoite	Mittari	Lähtötaso	Alkaen	Seuranta
Kehittyvä kunta	Seutuyhteistyö elinvoimaasioissa	Elinvoiman lisääminen seutusopimuksen mukaisesti.	1) Vuosittain 2 suurta investointia seutuyhteistyön kunta-alueella	2026: 1) ---	2026	Vuosittain
			2) Seutusopimuksen alueelle 1000 uutta työpaikkaa vuoteen 2030 mennessä	2026: 2) ---		
			3) Verotulojen ja yhteisöverojen kehitys seudullisesti +1 % kasvu vuosittain	2026: 3) ---		
Toimivat palvelut – Asiat hoituu ja ketään ei jätetä	Asukkaiden tyytyväisyys kunnan palveluihin	Asiakaskokemus on vähintään hyvä 8 (asteikko 0-10)	1) Arjen asioiden hoito kunnassani sujuu helposti	2024: 1) 5,7	2023	Joka toinen vuosi (seuraava asukaskysely 2026)
			2) Kunta viestii asioistaan avoimesti ja aktiivisesti	2024: 2) 6,0		
			3) Asuinkuntani huomioi riittävästi yrittäjien ja yritysten tarpeita	2024: 3) 5,6		
Me tarjoamme mahdollisuuden hyvään elämään	Tasapainoinen talous	Tavoitteena ylijäämäinen tilinpäätös	Tilinpäätös	2024: +2 041 696,82	2024	Vuosittain
Me teemme Hausjärven – kaikki tekemään yhdessä!	Aktiivinen tapahtumatoiminta	Kunta on mukana min. 15 krt kunnan eri taajamissa järjestettävissä yli 50 henkilön yleisötapahtumissa	Tapahtumien määrä (lkm)	2024: 17	2025	Vuosittain
Me teemme Hausjärven – kaikki tekemään yhdessä!	Toimivat ja hyvinvoivat työyhteisöt	Henkilöstön sairaspöissaolujen määrä vähenee	1) Sairaspöissaolot (pöissaolopvm/hlö) 2) Vakinaisen henkilöstön vaihtuvuus alle 5 %:a (pl. eläkkeelle siirtyvät)	2024: 1) 15,7 2026: 2) ---	2025	Vuosittain
			3) Henkilöstökyselyn tulokset koskien työssä jaksamista ja työyhteisön toimivuutta ovat vähintään 2025 kyselyn tasolla.	2025: 3) ---		

Sitovien tavoitteiden toteutumisesta vastuu on kunnanhallituksella.